

Vantaan aikuislukion opinto-opas 2022 – 2023

TERVETULOA MEILLE OPISKELIJAKSI!

Vantaan aikuislukio tarjoaa sinulle räätälöidyn opinto-ohjelman ja mahdollisuuden määrätietoiseen tutkintotavoitteiseen opiskeluun. Voit suorittaa koko lukion aikuisten oppimäärän alusta alkaen tai jatkaa keskeytyneitä opintojasi. Vantaan aikuislukio tarjoaa myös mahdollisuuden opiskella yksittäisiä aineita tai suorittaa lukio-opintoja kaksoistutkintoa varten sekä valmistautua ylioppilastutkintoon jo suoritetun ammatillisen tutkinnon pohjalta.

Tässä oppaassa on tietoa yleisistä opiskelujärjestelyistä, kurssien/opintojaksojen sisällöistä, oppikirjoista, työpäivistä, ylioppilaskokeista sekä henkilökunnan yhteystiedot ja paljon muuta. Hyödynnä sisäkannen asiahakemistoa tietoa etsiessäsi! Opiskeluun liittyviä käytännön tietoja löytyy lisäksi jaksokohtaisista lukujärjestyksistä ja kurssiohjelmista, joita saa opettajalta kurssin/opintojakson alkaessa. Näistä selviävät mm. oppituntien ajat, tilat, koejärjestelyt, kokeiden palautukset yms. Lukiomme nettisivuilla www.vantaanaikuislukio.fi on perustietojen lisäksi ajankohtaisia tiedotteita. Seuraa niitä säännöllisesti. Aikataulut näet myös helposti Wilman ”Työjärjestys” -sivulta, kunhan olet ensin valinnut opintosi.

Mikäli ongelmia ilmaantuu, neuvoa voit kysyä toimistosta, opettajilta, opinto- ohjaajalta, ryhmänohjaajaltasi sekä apulaisrehtorilta. Varaa opinto-ohjaajalta vastaanottoaika, kun sinulla on tarve selvittää valintoja, lukujärjestyksiä, aikaisempien opintojen vastaavuuksia ja jatko-opintojen suunnittelua tai jos suunniteltu opiskeluaikataulusi muuttuu.

Oppitunnit ovat arki-iltaisin maanantaista torstaihin kaksoistunteina vuoropäivin. Lisäksi joitakin opintoja järjestetään monimuotokursseina, joilla on vähemmän lähiopetusta. Niiden oppitunnit ovat perjantaisin Tikkurilan toimipisteessä.

Vantaan aikuislukio toimii Mercurian kanssa yhteistyössä kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden lukiokurssien järjestäjänä Vantaan Martinlaaksossa. Nämä oppitunnit järjestetään päiväsaikaan.

Sisällys

OPETTAJAKUNTA	4
OPETTAJAT.....	4
KANSLIA – lukion asiakaspalvelu	5
Opiskelijaksi ilmoittautuminen.....	6
Opiskelumaksut.....	6
Henkilökohtainen opintosuunnitelma.....	6
Aineopiskelijat	7
Etälukio-opiskelu	7
VANTAAN AIKUISLUKION SÄHKÖINEN VIESTINTÄ	7
WILMA:	7
OFFICE 365:.....	8
YLEISTÄ TIETOA WILMA -tunnuksista	9
YHTEYSTIEDOT	10
TURVALLISUUS AIKUISLUKIOSSA	10
OPETUSJÄRJESTELYT.....	10
PERIODIT.....	10
KURSSIT/OPINTOJAKSOT	11
OPPITUNNIT.....	11
KESÄOPETUS.....	12
OPINTO-OHJAUS.....	12
RO, RYHMÄNOHJAUS	13
OPISKELIJAKUNTA.....	13
KURAATTORIPALVELUT	13
HYVINVOINTI	14
TERVEYDENHUOLTO.....	14
PSYKOLOGIPALVELUT	14
OPPIMISEN TUKI	15

TUKIOPETUS	15
ERITYISOPETTAJA.....	15
VIERASKIELISYYS (SUOMI TOISENA KIELENÄ).....	15
LUKIOASTEEN OPETUSSUUNNITELMA	16
LUKION OPPIMÄÄRÄ	16
Aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako 1.8.2021 alkaen.....	17
OPINTOJAKSOJEN SUORITTAMINEN JA ARVIOINTI	18
ITSENÄINEN SUORITUS.....	19
UUSINTAKOE.....	19
Poissaolo kokeesta	19
TODISTUKSET	20
LUKION PÄÄTTÖTODISTUS	20
YLIOPPILASTUTKINTOTODISTUS.....	21
YLIOPPILASTUTKINTO	21
Yo-tutkinto ammatillisen koulutuksen pohjalta	22
Ilmoittautuminen yo-kirjoituksiin.....	23
Ylioppilastutkintomaksut.....	23
LUKISEULA JA LUKITODISTUS	24
YO-KOEPÄIVÄT LUKUVUONNA 2022-2023.....	27
YLEISOHJEITA	28
OPINTOJAKSOT JA OPPIKIRJAT	29
ÄIDINKIELI	29
SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS (S2)	30
ENGLANTI A-kieli.....	32
ENA4 - Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, pakollinen opintojakso.....	32
ENA5 - Kestävä tulevaisuus ja tiede, pakollinen opintojakso.....	32
ENA6 - Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, pakollinen opintojakso.....	33
ENA7 - Ympäristö ja kestävä elämäntapa, syventävä opintojakso.....	33
ENA8 - Viesti ja vaikuta puhuen, syventävä opintojakso	33

RANSKA, B3-kieli (valinnainen kieli)	35
MATEMATIIKKA	35
Yhteinen opintokokonaisuus	35
Lyhyt oppimäärä	35
Pitkä oppimäärä	36
FYSIIKKA	38
KEMIA	40
BIOLOGIA	46
BI1: Elämä ja evoluutio (2 op)	46
MAANTIETE	48
FILOSOFIA	48
TERVEYSTIETO	49
TE1 Terveys voimavarana (2 OP)	50
TE2 Terveys ja ympäristö (2 OP)	50
TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 OP)	50
USKONTO	51
ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	51
HISTORIA	51
YHTEISKUNTAOPPI	52
PSYKOLOGIA	53
TEEMAKURSSI	54
Tutkiva työskentely (TO1)	54
YLEISIÄ TIETOJA JA OHJEITA	54
TURVAOHJEET	54
KESÄLUKIO	54
Yleisohjeita opiskelijalle	55
Tikkurilan toimipiste	55
Martinlaakson toimipiste	55

OPETTAJAKUNTA

Vantaan aikuislukion molemmat toimipisteet ovat hallinnollisesti osa Tikkurilan lukiota, toimien sen iltalinjana.

Koulun toiminnasta vastaava rehtori on Tikkurilan lukion rehtori Marianna Sydänmaanlakka,

marianna.sydanmaanlakka@vantaa.fi

p. 050 595 1530

Aikuislukion päivittäisestä toiminnasta vastaavat:

Apulaisrehtori:

Pekka Rajala

pekka.rajala@eduvantaa.fi

050 350 4655 tai 050 304 3504

Kaksoistutkintokoordinaattori:

Leena Huhtilainen

leena.huhtilainen@eduvantaa.fi

OPETTAJAT

Davidson Ylva	YD	ruotsi
Hakala Heli	HH	erityisopettaja, lukiseulat
Huhtilainen Leena	LH	ranska, englanti
Jaakonaho Kaisa	KJ	opinto-ohjaus (HUOM! kaisa.jaakonaho@vantaa.fi) tai wilma!
Kantanen Otto	OK	yhteiskuntaoppi, historia, uskonto
Kylliäinen Elina	EK	äidinkieli, S2
Leinonen Mikko	ML	psykologia, filosofia
Lennes Laura	LL	S2
Mettinen Marikki	MM	biologia, maantiede, terveystieto
Nuutinen Sari	SN	psykologia
Pässilä Päivi	PP	äidinkieli, S2
Rajala Pekka	PR	matematiikka ja fysiikka
Räihä Sauli	SR	matematiikka
Sormunen Emmi	ES	englanti

Opettajat saa parhaiten kiinni sähköpostilla muotoa

etunimi.sukunimi@eduvantaa.fi

Ja tietenkin Wilman kautta!

KANSLIA – lukion asiakaspalvelu

LUKIOSIHTTEERI Anu Siljanto, p. 050 304 5740

Voit ottaa yhteyttä anu.siljanto@vantaa.fi ja Wilman kautta

Kansliassa lukiosihteerin luona voi asioida seuraavissa asioissa

- opiskelijaksi ilmoittautuminen
- opiskelutodistukset, todistukset kurssien suorittamisesta, todistusjäljennökset
- ilmoittautuminen ylioppilastutkintoon
- Wilma-tunnusten vaihto /ongelmat

Tikkurilan toimipisteen toimisto

on avoinna ma – to klo 15.00-18.00.

Opinto-ohjaajan vastaanottoajat ovat keskiviikko ja torstai klo 15.00-18.00.

Apulaisrehtori on tavattavissa toimiston aukioloaikoina sopimuksen mukaan.

Lukiosihteerin on tavattavissa Tikkurilassa maanantaisin ja tiistaisin klo 15.00-18.00.

Martinlaakson toimipisteen toimisto

on avoinna ma – to klo 15.00-18.00.

Opinto-ohjaaja on tavattavissa maanantaisin ja tiistaisin klo 15.00-18.00

ja lukiosihteerin keskiviikkoisin ja torstaisin klo 15.00-18.00.

Apulaisrehtori on tavattavissa sopimuksen mukaan ma-pe.

Kesäkuussa 2023 Tikkurilan toimipisteen kanslia on auki ti 20.6. asti. Martinlaakson toimipisteen kanslia jää kesälomalle 31.5.2023. Tarkemmat/poikkeukselliset aikataulut tiedotetaan nettisivuillamme.

Heinäkuussa olemme kesätauolla, jolloin emme vastaa myöskään sähköpostiviesteihin.

Elokuussa Tikkurilan toimisto aukeaa 8.8.2022 klo 15.00.

Elokuussa Martinlaakson toimisto aukeaa 15.8.2022 klo 15.00.

OPINTO-OHJAAJA

Kaisa Jaakonaho (tavoitettavissa 8.8.2022 alkaen!)

050 304 2075

Kaisa.jaakonaho@vantaa.fi

Ota yhteyttä ensisijaisesti Wilman kautta tai sähköpostilla. Kiireisissä asioissa voit soittaa tai lähettää tekstiviestiä. Opintojen ohjauksesta tarkemmin sivulla 9.

Muuta henkilökuntaa / Jos hukkaat jotain:

Tikkurilan lukion iltavahtimestari Juha Korhonen, p. 0400 450787

Martinlaakson iltavahtimestari p. 09 89558300

OPISKELU AIKUISLUKIOSSA

Opiskelijaksi ilmoittautuminen

Lukioomme ilmoittaudutaan aikuislukion toimistoissa täyttämällä henkilötietolomake. Ilmoittautuessa tarvitaan aikaisempien koulutodistusten jäljennökset ja mahdollinen erotodistus päivälukiosta. Lähes kaikki halukkaat lukion oppimäärän suorittajat on otettu meille opiskelijoiksi, aikuislukiolla ei esimerkiksi ole keskiarvorajaa. Edellisenä lukuvuonna koulussa opiskelleiden ei tarvitse ilmoittautua uudelleen, vaan opinnot jatkuvat automaattisesti.

Voit valita kurssitarjottimelta opintoja molemmissa toimipisteissämme.

Uusille opiskelijoille järjestettävät vapaaehtoiset alkuinfot

INFON ajankohdasta tiedotetaan mm. koulun nettisivuilla ja Wilmassa.

Alaikäisenä ilmoittautuminen

Alle 18-vuotias voidaan ottaa opiskelijaksi rehtorin päätöksellä, esim. sosiaalisista tai terveydellisistä syistä. Oppivelvollisia opiskelijoita ei tällä hetkellä oteta aikuislukioon, ellei kyseessä ole päivälukion kanssa sovittu yhteistyö. Alaikäisen ei-oppivelvollisen ottaminen vaatii käynnin huoltajansa kanssa apulaisrehtori Pekka Rajalan tai rehtori Marianna Sydänmaanlakan kanssa.

Opiskelumaksut

Aikuislukiossa opiskelu on maksutonta, mikäli tavoitteena on aikuislukion päättötodistus ja/tai ylioppilastodistus. Opiskelija hankkii itse lukiossa tarvittavat opiskelumateriaalit, muistiinpanovälineet ja kannettavan tietokoneen. Joitain oppikirjoja voi lainata kaupungin kirjastosta. Oppivelvollisuuden piirissä oleville lukio-opiskelu on niin ikään maksutonta.

Toistaiseksi aineopiskelijan kurssimaksu on **45 € (tai 45€/2osp)**, kuitenkin enintään **135 €/vuosi**. Aineopiskelumaksuun on suunnitteilla muutoksia, joista tiedotamme mahdollisimman pian niiden varmistuttua. Laskutus tapahtuu keväällä, jolloin katsotaan menneen vuoden opiskelukertymä.

Vantaalla asuvalta toisen asteen opiskelijalta tai Vantaalla toisen asteen tutkintoa suorittavilta ei kuitenkaan maksua peritä eli esimerkiksi kaksoistutkintolaiset opiskelevat maksutta myös aikuislukion iltaopintoja.

Koulu voi harkintansa mukaan tarvittaessa rajoittaa aineopiskelijoiden määrää kursseilla.

Ylioppilaskirjoituksiin osallistuva maksaa jokaisesta kirjoituskerrasta **koekohtaisen maksun 34€/koe**.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma

Jokaisella opiskelijalla on mahdollisuus henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (HOPS), jossa sovitaan esimerkiksi opiskeluaikataulu yleensä, vaadittavien 44/48 kurssin (tai 88/96osp) koostamisen aina edellyttämät valinnaiset kurssit sekä ylioppilaskokeiden hajauttamisaikataulu. Tätä suunnitelmaa voidaan opinto-ohjaajan kanssa sopimalla myös muuttaa opiskelun edistyessä. Lukion alusta aloittavien ohjelmassa ei valinnaisia kursseja ole kovinkaan paljoa ensimmäisen lukukauden aikana, mutta etenkin niiden, joilla on

aikaisempia hyväksiluettaavia opintoja, on syytä laatia opintosuunnitelma heti opintojen alkaessa opinto-ohjaajan kanssa neuvotellen.

Aikaisemmat vastaavat opinnot otetaan huomioon, mutta vastaavuuksista on sovittava opinto-ohjaajan kanssa.

Aineopiskelijat

Aineopiskelijoiksi sanotaan niitä, jotka opiskelevat vain tiettyjä oppiaineita, eivätkä suorita koko lukion oppimäärää. Aineopiskelijaksi voidaan ottaa henkilö, joka jatko-opintosuunnitelmiansa tai ammattinsa vuoksi tarvitsee tietyn oppiaineen opintoja. Aineopiskelijoiden suorituksia koskevat samat ohjeet ja säännöt kuin varsinaisten opiskelijoiden suorituksia.

Aineopiskelijana suoritettavat opinnot ovat samoja kuin varsinaisten opiskelijoiden opinnot, ja siirtyminen varsinaisesta opiskelijasta aineopiskelijaksi tai päinvastoin on mahdollista. Kaikista suoritetuista kursseista kirjoitetaan pyynnöstä todistus. Aineopiskelijoiksi sanotaan myös niitä toisten, esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten opiskelijoita, jotka opiskelevat aikuislukiossa ylioppilastutkintoa varten tai täydentääkseen ainevalikoimaansa.

Etälukio-opiskelu

Aikuislukiolla on yhteistyösopimus Sotungin etälukion kanssa, jossa suoritettavat verkko-opintojaksot hyväksii luetaan aikuislukion opintoihin. Oppaan lopussa on lyhyt kuvaus Sotungin etälukion toiminnasta ja yhteystiedot. Lisätietoja: www.etalukio.fi

VANTAAN AIKUISLUKION SÄHKÖINEN VIESTINTÄ

Opinnoissa edellytetään kannettavaa tietokonetta, sillä mm. ylioppilastutkinto tehdään sähköisesti omalla tietokoneella. Myös kokeita toteutetaan YTL:n Abitti-koejärjestelmässä omalla kannettavalla tietokoneella. **Tietokoneen käyttöä kannattaa käydä harjoittelemassa aikuislukion TVT-opintojaksolla, joka on tarjolla ensimmäisessä jaksossa Tikkurilassa ja neljännessä jaksossa Martinlaaksossa.**

WILMA:

- Wilman kautta teet opintojaksovalinnat
- Wilmassa saat yhteyden opettajiisi
- Wilma on keskeinen tiedotuskanavamme -> tiedotteissa ajankohtaisia asioita
- Wilmasta näet suorituksesi ja arvosanat
- Wilman kautta ilmoittaudutaan uusintakokeisiin
- Wilmassa ilmoittaudutaan ylioppilaskokeisiin ja sieltä näet yo-kokeiden alustavat ja lopulliset arvosanat ja pisteet

Saat Wilma- eli Edivantaa-tunnukset esimerkiksi koulun kansliasta pian opiskelijaksioton jälkeen. Kun Edivantaa-tunnukseksi toimivat, **aktivoi** Edivantaa-sähköpostisi. Sen jälkeen voit luoda itsellesi Edivantaa-tunnuksilla oman Google-tilin, se on tarpeen opinnoissa. Tee siis seuraavasti, **oikea järjestys on tärkeä**:

1. Ota Wilma-käyttöön kirjautumalla kansliasta saaduilla tunnuksillasi osoitteessa **vantaa.inschool.fi**
2. Ota koulusähköposti käyttöön osoitteessa login.microsoftonline.com
  - käyttäjätunnus: wilma.tunnuksesi@**opp.eduvantaa.fi** (--> yleensä muotoa etunimi.sukunimi@opp.eduvantaa.fi)
  - Wilma-tunnus = eduvantaa-tunnus, molemmissa sama salasana.
3. Luo toinen/uusi Google -tili tätä eduvantaa-sähköpostia käyttäen (<https://accounts.google.com>)
Muista kirjautua henkilökohtaiselta gmail-tililtä ulos ennen kuin teet uuden google-tilin.

Nyt voit käyttää tätä uutta Google-tiliä samoilla tunnuksilla kuin käytät Wilmaa ja koulusähköpostia ja liittyä sillä Classroomiin. Classroomiin pääset ollessasi sisäänkirjautuneena Edivantaa-tunnukselliselle Googletilillesi, henkilökohtaisia tilejä ei valitettavasti voi lisätä Classroomiin opiskelijaksi. Huomaa kuitenkin, että automaattisesti generoitu salasana täytyy vaihtaa kerran opetusverkossa, jotta kirjautuminen Google-tiliin onnistuu Edivantaa-tunnuksin.

Älä yritä itse vaihtaa salasanaa tileille, vaan tule tekemään se toimistoon tai laita sähköpostia anu.siljanto@vantaa.fi , pekka.rajala@eduvantaa.fi

OFFICE 365:

- Palvelun kautta käytössäsi on sähköposti, OneDrive-pilvipalvelu ja muita työkaluja ilmaiseksi
- Pääset palveluihin käsiksi osoitteessa <https://portal.office.com>
- Saat ladattua itsellesi ilmaiseksi Microsoft Office-paketin, joka sisältää PowerPointin ym. työkaluja, klikkaamalla Edivantaan sivuilta Office 365-työkalua ja seuraamalla ohjeita
- Jos ongelmia, ota yhteys pekka.rajala@eduvantaa.fi

Wilman kirjautumislinkki löytyy sivulta <https://vantaa.inschool.fi>

Opiskelijoiden sähköposti on muotoa etunimi.sukunimi@**opp.eduvantaa.fi**,

Salasanat saat AINA toimistosta, sen vaihtaminen verkossa ei valitettavasti toimi.

Sotungin etälukiossa käytetään Itslearning –oppimisalustaa, jota emme aikuislukiossa käytä.

Aikuislukion Edivantaa-tunnukset toimivat myös Itslearning-alustalle kirjautumiseen.

Google Classroom:

Opiskelijasähköpostia kannattaa käyttää esim. Google Classroomiin kirjautuessa. Classroom –sivusto on käytössä monilla oppitunneilla, opettaja antaa koodin oman kurssinsa Classroom-ryhmään liittymiseksi. Classroom löytyy osoitteesta www.classroom.google.com.

YLEISTÄ TIETOA WILMA -tunnuksista

Ohje Vantaan aikuislukiossa ja muissa lukioissa opiskeleville

1. Jos olet ilmoittautunut opiskelijaksi vain Vantaan aikuislukioon:

Kun olet täyttänyt ilmoittautumislomakkeen ja lukiosihteeri on syöttänyt tietosi järjestelmään, lähetetään tietohallinnosta tunnukset / salasana koululle. Voit kysyä niitä koulusihteeriltä, opinto-ohjaajalta tai apulaisrehtorilta.

2. Jos olet ilmoittautunut ennen Vantaan aikuislukiota johonkin muuhun vantaalaiseen lukioon:

Muista mainita kouluun ilmoittautuessasi, että opiskelet myös jossakin toisessa Vantaan lukiossa, vaikkapa etälukiossa. Tunnuksilla, jotka saat siitä koulusta, johon olet ensimmäiseksi ilmoittautunut, pääset kyseisen koulun Wilmaan. Vantaan aikuislukion Wilma -tunnukset saat samoin kuin kohdassa 1.

3. Jos eroat toisesta lukiosta ja vaihdat Vantaan aikuislukioon:

Toimita koululle erotodistus, jotta sinulle voidaan tehdä uudet tunnukset.

4. Vanhentunut salasana:

Jos salasana on päässyt vanhentumaan, yritä kirjautua koulun **opetusverkossa** olevalle koneelle ja seuraa ohjeita.

5. Sinut on saatettu arkistoida, jos sinulla on kulunut muutama jakso ilman kurssisuorituksia, eivätkä tunnuksesi toimi.

Jos jatkat kuitenkin opiskeluasi, pyydä koulun kansliasta, että sinut palautetaan takaisin opiskelijaksi, jolloin saat uudet tunnukset Wilmaan.

6. Salasana on unohtunut:

Toimiston väki voi uusida salasanasi. Kanslian sähköpostiosoitteet ovat muotoa anu.siljanto@vantaa.fi ja pekka.rajala@eduvantaa.fi

Yleisiä ohjeita Wilman käytöstä:

<https://help.inschool.fi/HOP/fi/Kayttoliittyma-yllapito-ja-sovellukset/Wilman-peruskayttoon-liittyvat-ohjeet/Wilman-pikaohje-opiskelijoille.htm>

Miten saan tunnukset näihin työkaluihin?

* Tunnukset luodaan, kun olet täyttänyt ja palauttanut ilmoittautumislomakkeen, ja

sinut on kirjattu opiskelijajärjestelmään.

* Hae tunnukset lukion kansliasta, niitä ei lähetetä erikseen sähköpostilla!

* Samat tunnukset käyvät edellä mainittuihin työkaluihin ja niiden avulla pääset kirjautumaan koulun opetusverkossa oleville koneille

* ELI Jos ongelmia ilmenee, ota yhteyttä kansliaan.

YHTEYSTIEDOT

KOTISIVUT

[Löydät täältä!](#)

(www.vantaanaikuislukio.fi ohjaa sinut kyseiseen osoitteeseen!)

- Löydät kotisivuiltamme opinto-oppaan, kurssitarjottimet ja paljon muuta
- Ajankohtaista- välilehdeltä löydät kausiluonteisesti infoa esim. Kirjoitusjärjestelyistä ja yo-ilmoittautumisista

FACEBOOK- ja INSTAGRAM-sivut : Vantaan aikuislukio #vantaa_aikuislukio

- Käy tykkäämässä meistä ja jättämässä kommenttisi sivuillemme!
- Ne eivät ole virallinen tiedotuskanavamme mutta julkaisemme siellä satunnaisesti päivityksiä

TURVALLISUUS AIKUISLUKIOSSA

Turvallisessa koulussa työskentelevät ihmiset ottavat toisensa huomioon, huolehtivat omasta ja toistensa hyvinvoinnista sekä yhteisen ympäristön siisteydestä. Esim. Tikkurilan toimipisteessä järjestetään säännöllisesti hätäpoistumisharjoituksia. Tärkeää on, että harjoituksiin reagoidaan aivan kuten oikeaan hätätilanteeseen. Iltatyöskentelyssä noudatetaan henkilökunnan antamia turvallisuusohjeita.

Mahdollisen hätäkuulutuksen tullessa keskusradiosta ohjeita noudatetaan niitä kyseenalaistamatta. Kuulutukset kuunnellaan aina hiljaa loppuun asti. Pidä puhelinnumerosi ajan tasalla Wilmassa, merkiten se selvästi opiskelijailmoituslomakkeeseen. Näet Wilman ilmoitusasetuksista oman puhelinnumerosi, jos siinä on virhe, niin käy ilmoittamassa se koulun kansliaan, niin hätätiedotteet tulevat puhelimeesi perille.

Jos kuulet tai näet jotain uhkaavaa tai pelottavaa, on ensiarvoisen tärkeää, että kerrot asiasta välittömästi koulun henkilökunnalle. Missä ja millä uhataan kannattaa kirjata ylös mahdollisimman tarkasti. Jokaisella on oikeus turvalliseen työskentely-ympäristöön. Kukaan ei saa kiusata ketään, ei koulussa eikä myöskään esim. sosiaalisessa mediassa. Opettajat voivat puuttua vain sellaiseen kiusaamiseen, josta he tietävät. Siksi siitä on aina syytä kertoa. Kouluturvallisuus on kaikkien aikuislukiossa työskentelevien yhteinen asia.

OPETUSJÄRJESTELYT

PERIODIT

Lukuvuosi on jaettu viiteen periodiin. Yksi periodi sisältää 22-23 opetuspäivää, 4-6 päätöspäivää sekä palautuspäivän. Elokuussa on muita lyhyempi jakso, jonka aikana opiskellaan vain yksi opintojakso tiiviissä aikataulussa. Kesäopintojaksot ovat kertausjaksoja syksyn ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville ja ne ovat omakustanteisia.

Moduulit on koulun kurssitarjottimella sijoitettu neljään eri ajankohtaan, joita merkitään kirjaimilla make I, make II, make III, tito I, tito II ja tito III. Maanantaina ja keskiviikkona tunnit ovat luonnollisesti make ja tiistaina ja torstaina tunnit tito. Ns. I-palkin tunnit ovat klo 16.00-17.20 (tai opettajan ohjeen mukaisesti), II-palkin tunnit klo 17.30-18.50 ja III-palkin tunnit klo 19.00-20.20.

JAKSOAIKATAULUT 2022 - 2023

- 1. jakso 29.08.22 - 15.10.22
- 2. jakso 24.10.22 - 03.12.22
- 3. jakso 12.12.22 - 10.02.23
- 4. jakso 13.02.23 - 06.04.23
- 5. jakso 11.04.23 - 03.06.23

KURSSIT/OPINTOJAKSOT

Kaikki eri oppiaineiden oppimäärät on jaettu kurseiksi/opintojaksoiksi, siis aihekokonaisuuksiksi, jotka on tarkoitettu opiskeltaviksi yhden periodin aikana. Kurssin opetukseen **sisältyy 11 kaksoistuntia**, koe ja kokeen palautus. Kunkin aineen kurssit suoritetaan yleensä numerojärjestyksessä. Ainekohtaisesti tästä kuitenkin voidaan poiketa. Monimuoto-opintojaksoilla on yleensä neljä lähiopetuskertaa ja ohjeiden mukaan suoritettavia harjoitustehtäviä.

Oppimäärän pakollisten opintojaksojen lisäksi lukioasteen ohjelmassa on eri aineiden valinnaisia opintojaksoja. Niitä tulee sisällyttää omaan opinto-ohjelmaan riittävästi vähimmäiskurssimäärän täyttymiseksi.

Aikuislukiossa kirjoilla oleva voi suorittaa opintojaan niin ikään Tikkurilan päivälukion puolella (mikäli vain ryhmissä on tilaa) ja/tai sähköisesti Sotungin etälukiossa. **Päivälukiossa ei voi suorittaa sellaisia opintojaksoja, joita on tarjolla myös aikuislukiossa.**

Eri aineiden oppimäärien kurssimäärät näkyvät tuntijakotaulukosta, joka on jäljempänä tässä oppaassa.

Aikuislukiossa opiskeltaessa kokonaisopintopistemäärä on 88 osp.

OPPITUNNIT

Oppitunnin pituus 80 min (2x40)

make1 maanantai ja keskiviikko klo 16.00 -17.20

make2 maanantai ja keskiviikko 17.30 - 18.50

make3 maanantai ja keskiviikko 19.00 – 20.20

tito1 tiistai ja torstai klo 16.00 – 17.20

tito2 tiistai ja torstai klo 17.30 – 18.50

tito3 tiistai ja torstai 19.00 – 20.20

Kokeet alkavat periodin koepäivinä aina klo 17.00 !

Palautuspäivälle on oma aikataulunsa, joka näkyy myös periodin paperisessa lukujärjestyksessä. Palautustunti on 30 min mittainen opintojaksoa kohden.

Palautuspäivän kulku on seuraavanlainen:

Ma/ke I on klo 16.00, ma/ke II on klo 17.00 ja ma/ke III on klo 17.30

Ti/to I on klo 16.30, ti/to II on klo 18.00 ja ti/to III on klo 18.30.

Seuraa opettajan suunnitelmaa, jotta tiedät millä tavoin palautus toteutetaan milläkin opintojaksolla!

Kokeiden palautus voi olla myös etänä -> opettaja tiedottaa :)

KESÄOPETUS

Kesäkuun kesälukio-opinnot ovat kaikille vantaan lukiolaisille maksuttomia. Opintojakso-ohjelma julkaistaan huhtikuussa 2023, jolloin kesälukio-opinnot tulevat valittavaksi Vantaan lukiolaisten omaan Wilmaan. Tarjolla tulee olemaan noin 6-8 opintojaksoa eri oppiaineista.

Elokuussa järjestetään ABI-kursseja, jotka on pääasiassa suunnattu syksyllä ylioppilaskirjoituksiin osallistuville. Kurssit ovat laajuudeltaan 2 viikon pituisia intensiivikursseja. Nämä elokuun kesäkurssit ovat maksullisia. Niille ilmoittaudutaan sitovasti toukokuussa koulun toimistossa – kurseille mahtuu ensimmäiset 30 ilmoittautujaa.

OPINTO-OHJAUS

Aikuislukion opinto-ohjauksessa korostuu erityisesti opiskelijan henkilökohtainen ohjaaminen. Opinto-ohjauksen piiriin kuuluvia palveluita ovat esimerkiksi alkuopastus opiskeluun aikuislukiossa, henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen, opetusjärjestelyiden selittäminen, arviointiperiaatteet, opiskelutekniikkaan liittyvät asiat sekä ylioppilaskirjoitukset ainevalintoineen, järjestelyineen ja ilmoittautumiskäytänteineen sekä opastaminen jatko-opintoihin.

Opinto-ohjaukseen sisältyy henkilökohtaisia vastaanottoja. Niihin on mahdollisuus pitkin lukuvuotta missä tahansa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä tai pulmissa, vaikkapa jatko-opintomahdollisuuksien selvittämiseksi. Opintojen alussa täytyy kaikkien tutkintotavoitteisten opiskelijoiden käydä opinto-ohjaajan luona, jolloin opiskelijalle laaditaan **henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS)**. Tällöin muissa päivälukioissa aiemmin vastaavia opintoja opiskelleiden opinnot hyväksiluetaan ja käydään samalla läpi myös vastaavuus opiskelijan aikuislukion opintosuunnitelmassa.

Opinto-ohjaaja on tavattavissa ilmoitustaululla olevan aikataulun mukaisesti sekä sähköpostitse ja puhelimitse. **Älä epäröi kääntyä opinto-ohjaajan puoleen kaikissa opintoihin liittyvissä pulmissa.** Neuvotella kannattaa myös silloin, kun opinnot eivät tunnu etenevän, mikä usein jossain opintojen vaiheessa tapahtuu osana normaalia opiskeluprosessia.

RO, RYHMÄNOHJAUS

Ryhmänohjaajaltasi voit kysyä kaikkia opiskeluun liittyviä asioita. Ryhmänohjaajat jakavat koko ryhmää koskevaa informaatiota ja henkilökohtaisia viestejä Wilman kautta, joten muista tarkistaa säännöllisesti sinne tulevat viestit. Voit myös itse lähettää viestejä ryhmänohjaajallesi Wilman kautta.

Ryhmänohjaajat lukuvuonna 22-23:

Leena Huhtilainen, Martinlaakson ryhmät L20-L23

Emmi Sormunen, Tikkurilan ryhmät L20-L23

Opo Kaisa Jaakonaho, ryhmät L13-L19 sekä 03YO

RO-ryhmäsi ja ryhmänohjaajasi voit tarkistaa Wilmasta.

OPISKELIJAKUNTA

Opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki aikuislukion opiskelijat. Opiskelijakunta voi valita itselleen puheenjohtajan, sihteerin ja hallituksen. Opiskelijakunnan tehtävänä voi olla järjestää opiskelijoiden yhteistoimintaa sekä tehdä ehdotuksia tai antaa lausuntoja koulun toimintaa koskevista asioista. Opiskelijakunnan järjestäytyminen tapahtuu syksyisin 1.jaksossa.

KURAATTORIPALVELUT

Tikkurilan toimipisteen kuraattorina toimii Helena Kuronen p. 043 8251909 helena.kuronen@vantaa.fi .

Martinlaakson toimipisteessä kuraattorina toimii Anne Elojärvi p. 043 826 6106 anne.elojarvi@vantaa.fi .

Kuraattorille voi hakeutua, jos esimerkiksi

- *omasta jaksamisesta tai motivaatiosta on huolta
- *yksinäisyys tai ihmissuhteet vievät voimia
- *asumis- tai raha-asiat kaipaavat selvittelyä
- *päähteiden käyttö tai pelaaminen häiritsevät arkea
- *identiteettiin liittyvät asiat mietityttävät
- *elämäntilanteessa tapahtuu äkillinen muutos

Tärkeää on, ettet jää yksin huolesi kanssa! Kaikki keskustelut ovat luottamuksellisia.

HYVINVOINTI

TERVEYDENHUOLTO

Aikuislukion varsinaiset opiskelijat ovat oikeutettuja Vantaan kaupungin järjestämän opiskeluterveydenhuollon piiriin. Terveystieteiden vastuuosastolle voi varata ajan puhelimitse, s-postilla tai sähköisesti. Opiskeluterveydenhuollon lääkärille ajanvaraus tapahtuu terveystieteiden vastuuosaston kautta.

Ilman ajanvarausta walk in- vastaanottoa on arkisin klo 12-13 Tikkurilan toimipisteessä. Terveystieteiden vastuuosastoa annetaan arkisin klo 8-16, myös p. 09 839 10023. Sivulta www.vantaa.fi/omahoito pääset tekemään myös sähköisen terveystieteiden vastuuosaston ja ottamaan valmennusohjelmia käyttöön.

Terveystieteiden vastuuosaston tilat ovat Tikkurilan toimipisteen hammashoitolasiivissä huoneissa nro b1.130 ja b1.132.

Tikkurilan lukion terveystieteiden vastuuosaston ovat **Ulla Rantanen p. 0400 976 726** ja **Nina Koskilampi (nina.koskilampi@vantaa.fi) p. 040 865 9608**.

PSYKOLOGIPALVELUT

Vantaan aikuislukiossa on tarjolla psykologipalvelut tutkintotavoitteisille opiskelijoille. Opiskelijat voivat itse varata ajan psykologilta Wilman kautta tai puhelimitse (soitto, tekstari, Whatsapp). Käynnit psykologilla ovat maksuttomia.

Tikkurilan toimipisteen **psykologi Susanne Palmuun** p. 040 482 4919, susanne.palmu@vantaa.fi

Tapaamisajat pääsääntöisesti torstaisin klo 8-16 välillä.

Martinlaakson toimipisteen **psykologi Anni Hirsahoon** p. 043 825 9708 anni.hirsaho@vantaa.fi .

Psykologin vastaanotolle pääsee laittamalla viestiä / soittamalla ja sopimalla tapaaminen jompaankumpaan toimipisteeseemme.

Psykologin kanssa voit keskustella **luottamuksellisesti** mm.

- Opiskelusta
- esim. opinnot eivät suju tai koet liikaa stressiä
- Ajankäytönsuunnittelusta
- Jännittämisestä

esim. koejännittäminen tai sosiaalisten tilanteiden jännittäminen

- Tunteista
- esim. mielialan lasku tai ahdistuneisuus

OPPIMISEN TUKI

TUKIOPETUS

Tukiopetus on tarkoitettu tilapäisten oppimisvaikeuksien voittamiseen. Esimerkiksi sairaudesta aiheutuneen poissaolon jälkeen saattaa ryhmän kiinni saaminen olla työlästä, jokin erityisen vaikea kohta vaatii lisäselvittelyä, tms. Tarvittaessa voi tukiopetusta tiedustella asianomaisen aineen opettajalta. Tukiopetusta voidaan antaa kaiken suuruisille ryhmille, tarkoituksenmukaisuuden niin vaatiessa yhdelle oppijalle tai koko kurssiryhmälle.

ERITYISOPETTAJA

Vantaan aikuislukion erityisopettajana toimii **Heli Hakala** (heli.hakala@vantaa.fi). Parhaiten hänet tavoittaa Wilman kautta.

LUKISEULA JA LUKITODISTUS

Vantaan aikuislukion opiskelijalla on mahdollisuus osallistua lukiseula-testiin. Opiskelijan tulee itse ilmoittautua olemalla yhteydessä erityisopettajaan. Mercurian opiskelijoiden osalta lukitestauksen osalta tulee olla yhteydessä erityisopettaja Marisa Köngäksen marisa.kongas@mercuria.fi. Lukihäiriötä epäillessään opiskelija voi ottaa yhteyttä koulun kansliaan tai suoraan erityisopettaja Heli Hakalaan. Hän avustaa myös muissa mahdollisissa opiskelumenestykseen liittyvissä ongelmissa.

Jos epäilet sinulla olevan lukivaikeutta tai muuta oppimisen haastetta, hakeudu erityisopettajan puheille. Opiskeluun on mahdollista tehdä tiettyjä erityisjärjestelyjä, mikäli ne todetaan erityisopettajan toimesta tarpeellisiksi. Myös ylioppilaskokeisiin on mahdollista hakea erityisjärjestelyitä, mikäli ne ovat olleet käytössä lukio-opetuksen aikana.

VIERASKIELISYYS (SUOMI TOISENA KIELENÄ)

Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas voi suorittaa äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään perustuvana kokeena, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame ja hän on opiskellut suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaiset opinnot, jotka ovat kokeeseen osallistumisen edellytyksenä lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalle, tai jos hän on viittomakieltä äidinkielenään tai ensikielenään käyttävä (L 502/2019, 11 §). Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella (SiVM 15/2018 vp).

Kokelaalla on oikeus osallistua suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeeseen ilman erillistä hakemusta, jos

1. kokelaan väestörekisteriin merkitty äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame ja kokelas on opiskellut lukion oppimäärän mukaiset suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän pakolliset opinnot
2. kokelas käyttää viittomakieltä äidinkielenä tai ensikielenä (L 502/2019, 11 §).

Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksesta painavan syyn vuoksi myöntää oikeuden suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen suorittamiseen muulle kuin edellä tarkoitettulle kokelaalle (L502/2019, 11 §).

LUKIOASTEEN OPETUSSUUNNITELMA

Lukioasteen opetussuunnitelma sisältää **pakollisia ja valinnaisia moduuleja**. Osa valinnaisista moduuleista on kertaavia, osin tukiopetuksen luonteisia. Osa valinnaisesta oppimäärästä taas koostuu syventävistä kursseista, joilla opiskellaan asioita laajemmin. Opetussuunnitelmassa on lisäksi kokonaan valinnaisia oppiaineita. Esimerkiksi lukiossa alkava vieras kieli (B3-kieli:, ranska) on valinnainen aine, samoin kuin kaikki psykologian moduulit ovat valinnaisia.

Aikuislukion valtakunnallisen opetussuunnitelman voit käydä lataamassa täältä:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/aikuisten_lukiokoulutuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf

LUKION OPPIMÄÄRÄ

Lukion oppimäärä sisältää aikuislukiossa vähintään 88 opintopistettä. Lukio-opetuksen oppimäärä koostuu pakollisista valtakunnallisista ja paikallisista syventävistä kursseista. Aikuislukion oppimäärän hyväksytyt suorittaminen edellyttää kaikkien pakollisten oppiaineiden sekä muiden moduulien suorittamista siten, että vähintään 88 opintopisteen (tai vanhassa OPSissa 44 kurssin) vaatimus täyttyy.

Lukio-opintoja voi suorittaa myös Tikkurilan lukion kurssitarjottimelta päiväryhmissä. Ilmoittautuminen päivälukion opintojaksoille tapahtuu opinto-ohjaajan kautta. Kaikkiin opetussuunnitelmaa koskeviin kysymyksiin voi pyytää neuvoja opettajilta, opinto-ohjaajalta ja apulaisrehtorilta.

Aikuisten lukiokoulutuksen tuntijako 1.8.2021 alkaen

AINEET	PAKOLLISET OPINTOJAKSOT opintojaksojen numerot	VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT opintojaksojen numerot	KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT OPINTOJAKSOT
Äidinkieli ja kirjallisuus	1-7	8	abikurssi
Suomi toisena kielenä	1-7		abikurssi
Ruotsi, B1-kieli	1-5	6	starttikurssi, abikurssi
Englanti, A1-kieli	1-6	7,8	abikurssi
Ranska, B3		1-2, (3-4)	
Pitkä matematiikka	1*, 2-9	(10-12)	abikurssi
Lyhyt matematiikka	1*, 2-7	(8-9)	abikurssi
Fysiikka	1-2	3 (4-6)	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Kemia	1-2	3-4	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Biologia	1-3	4-6	Kokeellinen työskentely (FY,KE,BI)
Terveystieto		1-3	abikurssi
Maantiede	1	(2-4)	
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1	2	
Filosofia	1	2	
Historia	1-2	3	
Yhteiskuntaoppi	1-2	3-4	
Psykologia		1-5	
TVT			1

* MAY01 on yhteinen opintojakso pitkän ja lyhyen matematiikan oppimäärälle.
(xx) Suluissa mainittujen opintojaksojen toteutumista ei voida taata, laitetaan tarjolle, mikäli on kysyntää.

Erilaiset oppimäärät

Osan oppiaineista tunnuksen perässä on oppimäärää kuvaava tunnus, esimerkiksi ENA (EN=englanti, A=Oppimäärän laajuutta kuvaava tunnus).

- A-oppimäärä: perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen A-kielen oppimäärä (esim. ENA1)
- B1-oppimäärä: perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä (esim. RUB1)
- B2-oppimäärä: perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
- B3-oppimäärä: lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä (esim. EAB3)
- matematiikassa: A = pitkä oppimäärä eli ns. pitkä matematiikka (MAA), B = lyhyt oppimäärä eli ns. lyhyt matematiikka (MAB), Y = yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

OPINTOJAKSOJEN SUORITTAMINEN JA ARVIOINTI

Opintojaksojen arviointiperusteet selvitetään niiden alussa. Kukin opintojakso arvioidaan aina erikseen ja muista opintojaksoista riippumatta. Opetukseen osallistuminen on osa opintojakson suorittamista. Arviointi sisältää useimmiten osatehtäviä ja opintojakson lopussa on tavallisesti loppukoe tai muu osaamisen näyte. Huomioitavia seikkoja arvioinnissa voivat olla välitehtävien arvosanat, tuntityö ja suullinen näyttö sekä mahdolliset projektitehtävät. Pakolliset ja syventävät opintojaksot arvioidaan numeroilla, soveltavat numeroin tai suoritusmerkinnällä S. Kirjain Z tarkoittaa puuttuvaa osasuoritusta tai loppukoetta.

Hyväksytty suoritus

Opintojakso on suoritettu hyväksytysti, kun opiskelija on ollut arviointia varten riittävästi läsnä oppitunneilla, suorittanut pakolliset tehtävät ja osallistunut mahdolliseen kokeeseen ja saanut siitä **hyväksytyn arvosanan (vähintään 5)**.

Hylätty suoritus

Opintojakso on suoritettu, mutta ei hyväksytysti, kun edellä mainitut ehdot täyttyvät muuten, mutta opiskelija on saanut kokeesta hylätyn arvosanan. Todistuksessa opintojakson kohdalla on tällöin merkintä **4**.

Oppimäärittäin hylättyjä opintoja saa olla seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja, joista voi olla hylättyjä opintoja enintään

2–5 opintopistettä opintoja -> hylättyjä saa olla 0 opintopistettä

6–11 opintopistettä opintoja -> hylättyjä saa olla 2 opintopistettä

12–17 opintopistettä opintoja -> hylättyjä saa olla 4 opintopistettä

18 opintopistettä tai enemmän opintoja -> hylättyjä saa olla 6 opintopistettä

Opintojaksoa ei ole suoritettu, jos opiskelija ilman pätevää syytä on ollut arviointia ajatellen liian paljon poissa oppitunneilta, ei ole tehnyt tarvittavia harjoitustöitä tai ei ole ollut kokeessa. **Tällöin todistukseen merkitään Z**. Puuttuva suoritus on tehtävä 6 kk sisällä opintojakson päättymisestä, jonka jälkeen kurssi on käytävä uudestaan.

ITSENÄINEN SUORITUS

Erityisen painavista syistä voi opettajan kanssa neuvotella **itsenäisestä suorittamisesta** opettajalta pyydettävien ohjeiden ja mahdollisten lisätehtävien pohjalta. Ehtona tälle on opiskelijan aiempi hyvä menestys kyseisessä oppiaineessa, jotta itsenäinen opiskelu voidaan katsoa opiskelijalle soveltuvaksi. Opettajalla on oikeus evätä opiskelijalta oikeus itsenäiseen suorittamiseen, mikäli opettaja katsoo, että opiskelija ei ole aiemmissa opinnoissaan osoittanut riittävää taitotasoa itsenäisessä opiskelussa menestyäkseen.

Opettajan kanssa on sovittava itsenäisestä suorittamisesta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mielellään jo ennen opintojakson alkua. Opintojakson itsenäinen suorittaminen on pääsääntöisesti mahdollista vain, kun opintojakso on meneillään luokkaryhmämuotoisena. Itsenäisestä suorituksesta on saatava vähintään arvosana 5, tai opintojaksosta ei saa suoritusmerkintää ollenkaan.

UUSINTAKOE

Poissaolo kokeesta

Opetukseen osallistunut ja kaikki osatehtävät tehnyt opiskelija saa aina osallistua ko. kokeeseen myös myöhemmin järjestettävän kokeen yhteydessä. Hyväksyttävästä syystä kokeesta poissa ollut saa suorittaa kokeen myös erikseen järjestettävässä uusintakokeessa. Hyväksyttäviä syitä ovat esim. työesteet, oma tai lapsen sairaus jne. Poissaolosta on tällaisessa tapauksessa ilmoitettava opettajalle etukäteen. **Uusintakokeeseen on aina ilmoitauduttava.** Se tapahtuu Wilmassa, samalla tavalla kuin opintojaksoille ilmoitaudutaan. Kannattaa ilmoittautua lisäksi sähköpostitse suoraan opettajalle, jotta hän varmasti on hereillä toimittakseen koetilaisuuteen kokeesi. Uusintakokeeseen on ilmoitauduttava uusintakoetta edeltävän viikon loppuun mennessä. Osallistuthan uusintakokeeseen mahdollisimman pian opintojakson päätyttyä, kun asiat ovat vielä tuoreessa muistissa, kuitenkin huomioiden opintojakson suorittaminen puolen vuoden sisällä opintojakson päättymisestä.

Hylätyn tai puutteellisen suorituksen korottaminen/täydentäminen

Opiskelijalla, jonka suoritusta ei ole hyväksytty Vantaan aikuislukiossa, on oikeus parantaa puutteellisia osasuorituksia ja osallistua erikseen järjestettävään uusintakokeeseen. Ennen uusintayritystä on hyvä selvittää opettajan kanssa hylkäyksen aiheuttaneet ongelmakohdat. Vielä uusinnassakin hylätty suoritus vaatii kurssin käymisen uudestaan luokkaryhmässä tai ohjeistettuna etätyönä. Tällöin kannattaa neuvotella uudestaan opettajan kanssa tilanteesta opastuksen, tuen ja mahdollisten lisätehtävien saamiseksi.

Hyväksytyin opintojakson uudelleen suorittaminen

Jos haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa, opintojaksolle saa osallistua uudelleen tai opetusta seuraamatta voi tehdä opintojaksoon liittyvät osatehtävät ja osallistua kokeeseen, kun korotettava opintojakso on opetusohjelmassa. Korotusaikeista tulee ilmoittaa opettajalle. Mikäli opiskelijalla tällöin on kaksi koetta samana koepäivänä, on asiasta koejärjestelyjen vuoksi ilmoitettava molempien opintojaksojen opettajille. Hyväksytysti suoritettua koetta ei saa ilman erillistä sopimusta suorittaa uudelleen uusintakuulustelujen yhteydessä.

Oppimäärä

Opiskelija on suorittanut aikuislukion oppimäärän, kun hän on suorittanut kaikki pakolliset opinnot ja tarvittavan määrän valinnaisia opintoja. Oppimäärän arvosana lasketaan moduulien arvosanojen keskiarvona. Keskiarvoja laskettaessa pyöristetään 0,5 aina ylöspäin.

TODISTUKSET

Lukiosta voi saada kolmenlaisia todistuksia: todistuksia suoritetuista opinnoista (**opintosuoriteote**), todistuksia oppiaineen oppimäärän suorittamisesta ja lukion päättötodistuksia. Todistuksen saa koulun toimistosta pyynnöstä, yleensä noin kahden päivän toimitusajalla. Todistuksen suoritetuista opinnoista saa aina tarvittaessa koulun toimistosta. Opintojaksojen koearvosanat siirretään opiskelijan Wilmaan noin kahden viikon sisällä kurssin päättymisestä, mikä pitää huomioida todistuspyynnöissä. Päättötodistukseen merkitään myös aikaisemmat aikuislukio-opintoja vastaavat hyväksi luetut suoritukset.

LUKION PÄÄTTÖTODISTUS

Lukion päättötodistuksen saamisen ehtona on opinto-ohjelmaan kuuluvien oppimäärien (**vähintään 88op**) suorittaminen. Päättötodistukseen tulee vain yksi arvosana / oppiaine, siitä yksi yhteinen arvosana. Kaikki opintojaksot, jotka kuuluvat vähimmäisopintojaksomäärään, otetaan mukaan arvosteluun. Todistukseen merkitään arvosanan lisäksi aineessa opiskeltu osaamispistemäärä.

Numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet.

Opiskelija on omasta pyynnöstään oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän (S) numeerisen arvosanan sijaan liikunnasta tai muista sellaisista oppiaineista, joissa on suoritettu vain yksi opintojakso (mm. filosofia, fysiikka, kemia, psykologia ja terveystieto), sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelija on suorittanut niissä vain 2 opintojaksoa.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään kirjallisesti rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Jos opiskelija on tyytymätön uuteen arviointiin, voi opiskelija pyytää arviointiin oikaisua aluehallintovirastolta, joka voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.

Päättötodistuksen arvosanojen korottaminen myöhemmin

Opiskelija voi korottaa jo saadun päättötodistuksen arvosanoja myöhemminkin osallistumalla erilliseen kyseisen aineen koko oppimäärän hallintaa mittaavaan koetilaisuuteen erikseen sovittavana ajankohtana.

HUOM. Kun olet valmistumisvaiheessa, selvitä toimistossa ja opon kanssa heti viimeisten yo-kirjoitusten jälkeen, että kaikki pakolliset opinnot on varmasti suoritettu ja että aikuisopetussuunnitelman edellyttämät vähimmäisopinnot tulevat varmasti täyteen!

YLIOPPILASTUTKINTOTODISTUS

Ylioppilastutkintotodistus annetaan kokelaalle, joka on hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnon pakolliset kokeet ja jolle annetaan lukion päättötodistus (=opiskelija on suorittanut määräysten mukaisesti vähintään 44 kurssia). Ylioppilastutkintotodistukseen merkitään arvosanat hyväksytysti suoritetuista kokeista.

Jos kokelas on uusinnut kokeen ennen tutkintotodistuksen antamista, todistukseen merkitään arvosanoista parempi. Ylimääräisistä yo-tutkinnon kokeista saa erilliset todistukset, jos on jo suorittanut yo-tutkintoon vaadittavat kokeet aikaisemmillä suorituskerroilla. Jos haluaa samaan ylioppilastutkintotodistukseen sekä pakolliset että ylimääräiset suoritukset, **täytyy vähintään kirjoitettavista yo-kokeista jättää viimeiseen tutkintokertaan.**

YLIOPPILASTUTKINTO

Ylioppilastutkinto on lukion päättötutkinto. Ylioppilaskirjoitukset järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä, yhtä aikaa kaikissa lukioissa.

HUOMIO! Ylioppilastutkinto on koostunut tähän asti neljästä pakollisesta oppiaineesta, mutta keväällä 2022 ja sitä myöhemmin aloittavien tulee suorittaa 5 oppiaineen kokeet!

Tutkinnon rakenne

Ylioppilastutkinto rakentuu siis seuraavasti:

Kaikille pakollinen oppiaine:

- Äidinkieli / Suomi toisena kielenä

Neljä pakollista koetta vähintään kolmesta seuraavista luokista:

- ruotsin kieli
- vieras kieli
- matematiikka
- reaaliaine

Vähintään yhdessä em. kokeessa on suoritettava pitkän oppimäärän (A) mukainen koe.

Osallistumisoikeus

Ylioppilastutkintoon voi ilmoittautua siinä vaiheessa, kun tutkintoaineen pakolliset opinnot on suoritettu. Jos kirjoitettavan aineen pakollisia kursseja ei ole suoritettua viikkoa ennen kirjoituspäivämäärää, **osallistumisoikeus perutaan lukion toimesta**, ja siitä tiedotetaan kokelaalle. Kirjoituksiin ensimmäistä kertaa ilmoittautuessa on muistettava, että tutkinto on suoritettava kolmen peräkkäisen kirjoituskerran aikana (esim syksy-kevät-syksy), ja samassa aikataulussa tulee kirjoitusaineiden pakolliset opinnot ja myös koko lukion oppimäärä saada kokonaan suoritettua.

Etenkin reaaliaineissa, joissa on vain yksi pakollinen opintojakso, kannattaa valita myös syventäviä opintoja ennen yo-koetta läpäisyn varmistamiseksi. Myös englannin ja ruotsin syventävät opintoja on viisasta käydä, sillä kirjoitukset laaditaan niidenkin sisältöjen pohjalta.

YO-INFO TILAISUUDET SYKSYN 2022 KIRJOITUKSIIN

6.9. KLO 16.30 Martinlaakson TOIMIPISTE

7.9. KLO 16.30 Tikkurilan TOIMIPISTE

Ennen syksyn ja kevään kirjoituksia julkaistaan koulun nettisivuilla tarkat ohjeet kirjoituksiin liittyvistä kellonajoista ja toimipistekohtaisista järjestelyistä. Aikataulut yms. löydät parhaiten nettisivuiltamme lukuvuosikalenterista. Kirjoituksiin ilmoittautuneiden kannattaa käydä nettisivuilla tarkistamassa kokeisiin liittyvät ohjeet ajoissa ennen kirjoitusten alkua.

Ohjeita verkkosivuilta

Ylioppilastutkintolautakunnan verkkosivuilla www.ylioppilastutkinto.fi on täydelliset ohjeet kokeisiin ilmoittautumisesta, osallistumisesta, uusimisesta, sähköisistä kokeista, arvioinnista jne. Kokeisiin treenaamiseen liittyvistä asioista löydät verkkosivuilta <https://yle.fi/aihe/abitreenit> .

Yo-tutkinto ammatillisen koulutuksen pohjalta

Jos olet suorittanut **vähintään 2,5-vuotisen** ammatillisen tutkinnon, sinulla on oikeus osallistua ylioppilastutkintoon. Tällöin ei edellytetä pakollisia opintoja aikuislukiossa, mutta kirjoitusaineiden opiskelu on käytännössä välttämätöntä kokeiden menestyksellisen suorittamisen kannalta. Opinto-ohjaajalta saa

opastusta

tarpeellisten

lisäopintojen

määrittämiseksi.

Osallistuminen ja hajauttaminen

Ylioppilastutkintoon voi osallistua sekä keväällä että syksyllä. Tutkinto on suoritettava kolmen peräkkäisen kirjoituskerran aikana (ts. joko kevät-syky-kevät tai syky-kevät-syky). On mahdollista suorittaa tutkinto kahdella tai yhdelläkin kirjoituskerralla.

Kolmen peräkkäisen hajauttamiskerran lisäksi hylättyjä arvosanoja voi yrittää uusia kolmella hylättyä suorituskertaa seuraavalla kirjoituskerralla. Esimerkiksi:

- Jos ylioppilaskokelas A kirjoittaa pakolliset viisi ainetta K22, S22 ja K23 aikana, ja saa K23-kirjoituksissa hylätyn arvosanan pakollisesta äidinkielen kokeesta, saa A yrittää uusia äidinkielen kokeen vielä kolme kertaa (S23, K24 ja S24). Jokaiseen uusintamahdollisuuteen ei ole pakko osallistua, mutta uusintakertoja ei voi siirtää, eli uusintamahdollisuus kuuluu joka tapauksessa.

Ilmoittautuminen yo-kirjoituksiin

Ilmoittautuminen tapahtuu Wilmassa JA lomakkeella. Kevään yo-kirjoituksiin ilmoittaudutaan marraskuun aikana, syksyn kirjoituksiin toukokuussa, tarkemmat ajat julkaistaan mm. Nettisivuillamme. **Muistathan käydä ilmoittautumassa ajoissa, myöhästyneitä ilmoittautumisia EI HYVÄKSYTÄ!**

Ilmoittautuminen on SITOVA, mikä tarkoittaa sitä, että tietoja voi muuttaa vain erittäin painavasta syystä ja vain YTL:n luvalla. Virallisen paperilomakkeen lisäksi opiskelija syöttää samat ilmoittautumistiedot myös Wilman sähköiseen lomakkeeseen. Ilmoittautumislomakkeeseen on myös laadittava suunnitelma koko ylioppilastutkinnon suorittamisesta. Näin varmistetaan, että opiskelijan yo-tutkinto on määräysten mukainen.

Ylioppilastutkintomaksut

Tutkintomaksut koostuvat koemaksusta, joka on suuruudeltaan 34 € / koe. Oppivelvollisuuden piiriin kuuluville yo-tutkinto on viiden kirjoitettavan kokeen osalta maksuton.

Ylioppilastutkintoon ilmoittautumisen sitovuus tarkoittaa mm. velvollisuutta maksaa yo-tutkintomaksut. Maksuista lähetetään lasku kotiosoitteeseen Vantaan kaupungin toimesta. Lasku on perintäkelpoinen. Ylioppilastutkintoa tai erillisiä yo-kokeita suorittamaan ilmoittautunut kokelas on velvollinen maksamaan ylioppilastutkintoon liittyvät maksut, vaikka ei tulisi kokeeseen. Vain mikäli YTL mitätöi kokelaan ilmoittautumisen kokelaan anomuksesta, voi koemaksujen palautusta pyytää suoraan YTL:lta.

Kokelas, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon, mutta joka ei ole maksanut yo-koemaksuja, saa ylioppilastodistuksen vasta maksut suoritettuaan.

Ilmoittautumisen mitätöinti

Jos olet ilmoittautunut tutkintoon ja sinulla on osallistumisoikeus, kokeesta pois jääminen tulkitaan käytetyksi yrityserraksi. Lautakunta voi hakemuksesi perusteella mitätöidä ilmoittautumisen, jos kokeesta pois jäämiseen on erityisen painava, lautakunnan hyväksymä syy. Hakemukseen on liitettävä esimerkiksi lääkärintodistus sairaudesta, todistus ulkomailla opiskelusta tai työskentelystä kokeiden aikana tai todistus varusmiespalveluksen aiheuttamasta esteestä. Opiskelu tai työskentely kotimaassa tai pelkkä varusmiespalvelus ei riitä perusteeksi ilmoittautumisen mitätöintiin. Ilmoittautumisen mitätöinti ei pidennä ylioppilastutkinnon suorittamisaikaa. Ilmoittautuminen äidinkielen kokeeseen voidaan mitätöidä, jos olet pätevistä syistä estynyt osallistumasta joko lukutaidon tai kirjoitustaidon kokeeseen tai molempiin

saman tutkintokerran aikana.

ERITYISJÄRJESTELYT YO -KOKEISSA

Mahdollisesta lukihäiriöstä tulee hankkia lausunto, joka lähetetään jo ennen ensimmäistä kertaa kirjoitettaessa yo-ilmoittautumisen yhteydessä lautakuntaan. Lukitodistus edellyttää lukiseulaan osallistumista. Mukaan liitetään aineenopettajan lausunto, mikäli haetaan erityisjärjestelyjä. Tällöin on oltava kyseessä vähintään keskivaikea lukihäiriö. Lisätietoja saa opolta, kansliasta ja lautakunnan nettisivuilta. kts. sivulta 14

LUKISEULA JA LUKITODISTUS

Kaikki hakemukset tehdään sähköisesti - kysy kansliasta tarvittaessa lisätietoja.

Ohjeita kokelaalle, jolla on lukihäiriö tai jokin kokeentekoa haittaava vamma

Lukiseulassa kartoitetaan mahdollisia lukihäiriöitä. Jos siitä ilmenee viitteitä, erityisopettaja järjestää erityisen lukitestin, jolla selvitetään lukihäiriön laatua ja astetta. Opiskelija saa mahdollisesta lukihäiriöstään lukilausunnon, joka toimitetaan sähköisesti YTL:aan.

Keskivaikea tai vaikea lukihäiriö

antaa kokelaalle mahdollisuuden anoa ylioppilastutkintolautakunnalta erityisjärjestelyitä yo-kokeisiin. Valittavia erityisjärjestelyitä ovat esimerkiksi lisäaika tai oikeus suurifonttiseen näkymään tietokoneella. Näistä erityisjärjestelyistä tulee keskustella etukäteen opettajien ja rehtorin kanssa, jotta selviäisi, mitä erityisjärjestelyitä kannattaa hakea, että niistä olisi oikeasti apua ja hyötyä kokelaalle.

Myös kuulovamma, jokin muu vamma tai sairaus (esim. paniikkihäiriö) antaa kokelaalle mahdollisuuden saada erityisjärjestelyitä yo-kokeisiin. Erityisjärjestelyitä hakeakseen opiskelijalta edellytetään hakemuksen lisäksi erikoislääkärinlausunto.

Syksystä 2019 alkaen myös todistetusti vaikea elämäntilanne voi antaa mahdollisuuden erityisjärjestelyihin.

Ajantasaiset ohjeet löytyvät www.ylioppilastutkinto.fi

Koesuoritusta heikentävän syyn huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa

Kokelas voi sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden, vieraskielisyyden taikka muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi suorittaa ylioppilastutkinnon kokeet poikkeavasti. Edellä mainitut syyt eivät automaattisesti oikeuta erityisjärjestelyiden käyttöön, vaan edellytyksenä on, että syy estää kokelasta suorittamasta koetta samalla tavoin kuin muut kokelaat.

Erityisjärjestelyiden tarkoituksena on luoda kokelaille kohtuulliset ja yhdenvertaiset mahdollisuudet kokeiden suorittamiseen. Erityisjärjestelyiden sisältö määräytyy tapauskohtaisesti syiden luonteen ja niiden aiheuttamien vaikeuksien asteen mukaisesti. Lukio-opinnoissa tai muissa opinnoissa havaittu tuen tarve ja toteutetut tukitoimet toimivat yhtenä perusteena erityisjärjestelyiden tarvetta arvioitaessa. Muitakin perusteita voidaan käyttää erityisjärjestelyiden myöntämiselle. Lukion ensimmäisenä vuonna opiskelijat osallistuvat vapaaehtoiseen lukiseulaan, jolla kartoitetaan mahdollisia lukihäiriöitä. Jos siitä ilmenee viitteitä, erityisopettaja järjestää opiskelijalle erityisen lukitestin, jolla selvitetään lukihäiriön laatua ja astetta. Opiskelija saa mahdollisesta lukihäiriöstään lukilausunnon, joka voidaan toimittaa YTL:aan.

Ylioppilastutkintolautakunta päättää erityisjärjestelyjen käytöstä sekä koesuoritusta heikentävän syyn huomioon ottamisesta arvostelussa kokelaan tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella. **Äkillisessä ja ennakoimattomassa tilanteessa erityisjärjestelyiden käytöstä voi päättää myös rehtori.**

Hakemus koesuoritusta heikentävän syyn ottamisesta huomioon ylioppilastutkinnossa tehdään kirjallisesti Ylioppilastutkintolautakunnalle. Koesuoritusta heikentävinä syinä otetaan huomioon sairaus tai vamma, erityisen vaikea elämäntilanne, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeus tai vieraskielisen kokelaan opetuskielen puutteellinen hallinta. Hakemus tehdään viimeistään silloin, kun kokelas ilmoittautuu tutkintoon ensimmäisen kerran. Hakemuksen voi tehdä myös hajautetun tutkinnon ollessa kesken, jos tarve havaitaan tutkinnon aloittamisen jälkeen. Mikäli hakemuksessa haetaan erityisjärjestelyjä, tulee hakemuksen sisältää kokelaan henkilökohtainen opintosuunnitelma tai ne suunnitelman osat, joihin on lukiolain (714/2018) 28 § 2 mom. mukaisesti kirjattu tukitoimet koetilanteissa, tai muu selvitys haetuista tukitoimista. Lukio-opinnoissa tai muissa opinnoissa havaittu tuen tarve ja toteutetut tukitoimet ovat keskeinen peruste erityisjärjestelyiden tarvetta arvioitaessa. Mikäli kokelas ei ole saanut tukitoimia, hakemuksen selvityksessä tulee yksilöidä, miten koesuoritusta heikentävä syy vaikuttaa ylioppilastutkinnossa suoriutumiseen ja miksi erityisjärjestely on tarpeen kohtuullisen ja yhdenvertaisen aseman luomiseksi. Lisäksi hakemukseen liitetään lukion lausunto haettavien erityisjärjestelyiden tarpeesta, toimivuudesta ja kohtuullisuudesta. Jos kokelaalla on ollut mahdollisuus erityisjärjestelyihin opintojen aikana, tulee lausunnosta käydä ilmi, onko kokelas käyttänyt näitä järjestelyitä ja ovatko ne olleet hänelle tarpeellisia.

Ajantasaiset ohjeet ja erityisjärjestelyjä haettaessa tarvittavat lomakkeet löytyvät osoitteesta

<http://www.ylioppilastutkinto.fi>.

Kaikki erityisjärjestelyhakemukset toimitetaan kansliaan sähköisesti. Erityisopettaja, apulaisrehtori ja rehtori antavat asiasta tarvittaessa lisätietoa.

Kokeen uusiminen ja tutkinnon täydentäminen

Syksystä 2019 alkaen hyväksytyt kokeita on saanut uusia rajoituksetta. Tämä muutos koskee kaikkia kokelaita riippumatta hyväksytyt kokeen suorittamisajankohdasta tai aiemmista uusimiskerroista. Näin ollen myös henkilö, joka on suorittanut kokeen jo ennen lakimuutosten voimaantuloa ja käyttänyt nykyisen lain salliman hyväksytyt kokeen yhden uusimiskerran, saa tulla uusimaan haluamansa kokeen niin monta kertaa kuin haluaa. Tämä koskee siis kaikkia riippumatta siitä, milloin on päässyt ylioppilaaksi. Hyväksytyt koetta voi uusia rajoituksetta myös tutkinnon suorittamisen ollessa kesken.

Syksystä 2019 alkaen tutkinnon suorittanut kokelas voi uusia hylättyä koetta rajoituksetta. Tämä tarkoittaa sitä, että ylimääräistä hylättyä koetta ja pakollista kompensoitua hylättyä koetta voi uusia rajoituksetta ylioppilaaksi tulon jälkeen. Tämä muutos koskee kaikkia kokelaita riippumatta siitä, milloin he ovat päässeet ylioppilaaksi.

Syksystä 2019 alkaen **tutkinnon ollessa kesken** hylätyn kokeen saa **uusia kolme kertaa** hylätyn arvosanan saamista välittömästi seuraavina kolmena tutkintokertana. Jos kokelaan aikaraja kokeen uusimiselle ei ole vielä tullut täyteen, hän saa uusia kokeen uuden lain mukaisesti kolme kertaa. Hylätyksi katsotaan myös koe, johon kokelas on ilmoittautunut, mutta jäänyt saapumatta ilman erityisen painavaa syytä, tai koe, josta kokelas ei ole jättänyt arvosteltavaa suoritusta.

YLIOPPILASKOKEIDEN ARVIOINTI

Ylioppilastutkinto järjestetään lukion tiloissa, mutta sitä valvoo ylioppilastutkintolautakunta, joka myös laatii tehtävät ja arvostelee suoritukset. Kokeet tarkastaa ja arvostelee valmistavasti lukion asianomaisen aineen opettaja ja lopullisesti ylioppilastutkintolautakunta. Yo-tutkintolautakunta voi muuttaa opettajan koululla antamia pisteitä. Jos pisteet muuttuvat paljon ja kokelas on tyytymätön saamiinsa lopullisiin pisteisiin ja arvosanaan, hän voi pyytää YTL:lta maksullisen (50 €) tarkistusarvostelun suorittamista. Tällöin tulee osata osoittaa, missä kohdassa kokeen arvostelua on tapahtunut virhe. Jos arvosana tarkistusarvostelun johdosta nousee, kokelas saa rahansa takaisin. Toimintaohjeita saa toimistosta ja rehtorilta.

Arvosana	Lyhenne	Kompensaatiopisteet
Laudatur	L	7
Eximia cum laude approbatur	E	6
Magna cum laude approbatur	M	5
Cum laude approbatur	C	4
Lubenter approbatur	B	3
Approbatur	A	2
Improbatur	I	0

Kokelas, joka saa jossakin pakollisessa kokeessa hylätyn arvosanan, voi silti saada ylioppilastutkintotodistuksen kompensatiomenettelyn kautta. Se edellyttää riittävän hyvää menestystä muissa kokeissa. Kompensatio tehdään automaattisesti, ellei kokelas sitä erikseen kiellä. Keväällä 2022 tai sen jälkeen aloittaneiden kokelaiden osalta tarvitaan 10 kompensatiopistettä, jotta yksittäinen hylätty eli Improbatur tulee kompensoitua, jolloin kokelas valmistuu ylioppilaaksi. Käytännössä siis esimerkiksi koearvosanat A, A, B, B, I riittävät ylioppilaaksi valmistumiseen.

Tutkintotodistukset

Opiskelija saa kirjoituskokeet suoritettuaan ylioppilastutkintotodistuksen, mikäli aikuislukion oppimäärä on kokonaan suoritettu. Varsinkin tutkintoa hajautetusti suorittavien on syytä tarkkailla kurssikertymänsä ja huolehtia siitä, että kaikki tarpeelliset kurssit on suoritettu hyvissä ajoin ennen aiottua opiskelun päätösajankohtaa. Opinto-ohjaaja opastaa tarvittaessa vähimmäisopintomäärään luettavia opintoja koskevilla kysymyksillä. Mikäli oppimäärien kurssit on suoritamatta, ei ylioppilastutkintotodistustakaan saa ennen kuin yhdessä päättötodistuksen kanssa, kun kaikki opinnot on saatettu loppuun.

SÄHKÖISET YLIOPPILASKOKEET

Sähköinen ylioppilaskoe tehdään **kokelaan omalla tietokoneella**, ja vastaukset tallentuvat koetilapalvelimelle. Kummassakin toimipisteessä toteutettavalla TVT-opintojaksolla käydään läpi, millaisia apuohjelmia on kussakin aineessa syytä hallita.

Jokainen sähköistä koetta tekevä kokelas tarvitsee kokeen ajaksi käyttöönsä oman tietokoneen, jolla hän suorittaa kokeen. Lisäksi oma kone on opeteltava käynnistämään ylioppilaskirjoituksissa käytettävällä USB-tikulla. Apulaisrehtori Pekka Rajala auttaa mielellään koneen käynnistämiseen liittyvissä kysymyksissä.

VALMISTAUTUMINEN SÄHKÖISEEN YO-KOKEESEEN

Digitaalinen ylioppilaskoe saattaa jännittää, mutta tilanteessa ei ole mitään pelättävää. Kokeessa mitataan kyseisen oppiaineen hallintaa, mutta muutama tekninen juttu sinun on hallittava. Lue nämä ohjeet huolella ennen koetilannetta!

- Tiedät, millä koneella suoritat kokeen (lainattu/oma), ja olet harjoitellut juuri kyseisen koneen käyttöä.
- Koneen akku on ladattu täyteen ennen koetta.
- Sinulla on tarvittavat oheislaitteet: virtajohto, kuulokkeet ja halutessasi langallinen hiiri. Tarvitset mahdollisesti myös sovittimen (adapteri ethernet-kaapelin kiinnittämiseksi tietokoneeseen tai lisäUSB-paikoille). **Lisälaitteiden on oltava langallisia.**
- Olet testannut, että kuulokkeet toimivat, eivätkä ne vuoda häiritsevästi ääntä ympäristöön
- Osaat itse kiinnittää kaikki johdot (virtajohto, ethernet-kaapeli, kuulokkeet, hiiri).
- Osaat avata koneen käynnistyslaitevalikon ja käynnistää koneen USB-tikulta (ns. USB-buuttaus)
- Olet harjoitellut sähköistä yo-koetilannetta Abitilla.
- Osaat käyttää kokeessa tarvittavia ohjelmia (esim. LibreOffice) ja tiedät, että niillä tehdyt tehtävät täytyy erikseen tallentaa järjestelmän työpöydälle ja siirtää kokeen vastauskenttään. (Mahdollisessa häiriötilanteessa ohjelmilla tekemäsi vastaukset katoavat, jos et ole niitä tallentanut tai siirtänyt vastauskenttiin).
- Osaat tehdä Abitti-järjestelmässä kuvankaappauksen tietokoneen näytöltä.
- Tiedät, miten näppäimistöllä kirjoitetaan erikoismerkit kuten @-merkki ja mistä löydät ohjeet erikoismerkkien kirjoittamiseksi esim. vieraiden kielten kokeissa

Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödynnetään opiskelussa myös lukion aikana, minkä vuoksi on tärkeää, että opiskelijalla on käytössä oma tietokone jo opintojen alkaessa. Alkuvaiheessa opiskeluun käy kannettava tietokone, joka soveltuu kirjoittamiseen ja jonka saa yhdistettyä lukion langattomaan verkkoon.

Tablet-koneet tai Chromebookit eivät kuitenkaan ole hyväksytyjä yo-kokeen suorittamislaitteiksi. Lukioissa on tarjolla muutamia yhteiskäyttöön tarkoitettuja laitteita, mutta omien koneiden käyttäminen on suositeltavaa. Kun oma kone on käytössä opintojen aikana, oman tutun laitteen käyttäminen on sujuvaa myös yo-kokeessa. Kannettavan hankintaan saa ohjeita apulaisrehtorilta. Ennen kaikkea koneessa on syytä olla paikka langalliselle verkkokaapelille, riittävästi työmuistia (ehdottomasti ainakin 4Gb, mielellään enemmän) sekä vapaita suorakulmion muotoisia USB-paikkoja esimerkiksi muistitikulle.

[Abitti-yhteensopivat tietokoneet | Abitti](#)

Ennen ylioppilaskokeita järjestetään ylimääräisiä ABITTITYÖPAJOJA, joissa harjoitellaan koneen buuttaamista YTL-tikulta. Työpajassa saa kysyä muitakin sähköiseen kokeeseen liittyviä ongelmia. **Buuttaus-työpajoja järjestetään ennen kirjoituksia, erityisesti TVT-kurssin yhteydessä.**

YO-KOEPÄIVÄT LUKUVUONNA 2022-2023

Löydät osoitteesta: [Syksyn 2022 koepäivät \(ylioppilastutkinto.fi\)](#)

[Kevään 2023 koepäivät \(ylioppilastutkinto.fi\)](#)

Koronatilanteen vuoksi päivät saattavat muuttua -> kokelaan vastuulla on olla tietoinen mahdollisesti muuttuneista koepäivistä. Seuraa myös aikuislukion lukuvuosikalenteria verkkosivuilla.

YLEISOHJEITA

HUOM! Ohjeistuksia tarkennetaan aina kunkin kirjoituskerran ABI-infoissa (syksyisin ja keväisin), jotka ovat kaikille ylioppilastutkintonsa aloittaville PAKOLLISIA! Myös jo aiemmin tutkintoon osallistuneet ovat tervetulleita infoihin.

Muistilista:

- Ota kokeisiin mukaasi kopisemattomat jalkineet. Vaatteissa ja eväissä ei saa lukea mitään. Ota varalle myös lämpimiä vaatteita, sillä salissa voi olla viileätä ilmastoinnin vuoksi.
- Korvatulpat ovat sallittuja. Muista varata mukaasi myös henkilökohtaiset lääkkeesi. Varmista seuraavan aamun herätys ja mene ajoissa nukkumaan.
- Myös ajokortti tai muu henkilöllisyystodistus on oltava ehdottomasti mukana.
- Matkapuhelimien, älykellojen ja muiden teknisten laitteiden tuominen koetilaisuuteen on ehdottomasti kielletty. Kuulokkeet mukaan joka kokeeseen varmuuden vuoksi!
- Jätä kännykkä ja muut viestintävälineet kotiin! Jos ne kuitenkin ovat mukanasasi, jätä ne suljettuna valvojalle säilytettäväksi tai laukkuusi. Huolehdi myös, ettei kellosi piippaa.
- Koetilaisuuden aikana hupun pitäminen päässä on kielletty.
- Ole ajoissa paikalla: klo 8.00. Odota aulaassa, kunnes valvojat päästävät sisään. Päälyysvaatteet ja reput viedään niille varattuun tilaan.
- Lompakon ym. arvotavaran voit ottaa mukaasi saliin ja jättää tuolin viereen lattialle.
- Henkilöllisyys tarkistetaan ennen kokeen alkua, kun kokelaat ovat paikoillaan, joten ota henkilöllisyystodistus mukaan saliin.
- Aikuislukion yo-kokeet järjestetään pääsääntöisesti isäntäkoulujen kanssa.
- Kokeesta voi poistua aikaisintaan klo 12.00. Koe kestää tarkalleen kuusi tuntia.
- Kun koeaika on ilmoitettu päättyneeksi, vastaaminen päättyy heti, ellei kokelaalla ole erikseen järjestettyä lisäaikaa vastaamiseen.
- Koulun puolesta ei ole mitään tarjoilua, joten ota mukaasi mieleisesi eväät.
- Käärepaperit on poistettava, samoin juomapullojen etiketit. Tekstejä ei saa näkyä myöskään vaatteissa!
- Mitään paperia ei saa viedä saliin, ei edes paperinenäliinoja. Paperinenäliinoja saa tarvittaessa valvojilta pyytämällä.
- Pöydille jaetaan sähköisissä kokeissa konseptipapereita muistiinpanoja varten.
- Varmista ennen kirjoitustilaan menoa, että kaikki kokeessa tarvitsemasi tavarat ovat mukanasasi. Salista ei saa palata pukuhuoneeseen ilman valvojan lupaa.
- Tutkintosalissa on noudatettava ehdotonta hiljaisuutta. Muiden kokelaiden kanssa puhuminen tulkitaan vilpin yritykseksi.
- Paikkasi löytyy pöydille valmiiksi jaettujen papereiden nimikyltistä. Lapussa on koulun nimi ja numero (Vantaan aikuislukio/1791) sekä oma nimesi ja kokelasnumerosi. Kokelasnumerosi on sama kaikissa kokeissa. Nimikyltteihin ei saa tehdä mitään merkintöjä.
- Ennen kokeen alkua selostetaan kyseistä koetta koskevia ohjeita; voit myös vielä kysyä, jos jokin käytännön asia on jäänyt epäselväksi. LUE OHJEET TARKASTI! Jos vastaat liian moneen tehtävään, paras vastauksesi hylätään.
- Jos kokeen aikana on kysyttävä jotakin käytännön asiaa, viittaa tai nouse seisomaan, jolloin valvoja tulee kysymään asiaasi. Kokelas ei saa poistua paikaltaan ilman valvojan lupaa.
- Lattialle pudonneen kynän tms. voit poimia itse, jos omalta paikaltasi yletyt siihen, muutoin valvoja tulee sen antamaan.

WC-KÄYNNIT

Jos haluat käydä WC:ssä, **nouse ylös ja odota** valvojalta lupaa. Valvojat saattavat yhden kokelaan kerrallaan WC:hen, joten voit joutua odottamaan vuoroasi, kunnes valvojat vapautuvat. Valvoja ilmoittaa sinulle, mitä WC:tä voit käyttää. WC-tiloihin on varattu terveyssteitä.

Kun menet käymään kesken kokeen wc:ssä, aseta päälle näytönsäästäjä.

KOKEEN LOPETTAMINEN

Kokeen päätyttyä palauta materiaalin vastaanottavalle valvojalle pöydällä oleva kokelasnumerolappusi ja muistiinpanopaperit sekä USB-muisti. Jonota annettujen ohjeiden mukaan. Älä keskustele jonossa.

JOS SAIRASTUT

Hanki tarvittavat lääkkeet ajoissa, jos tiedät esim. kärsiväsi helposti pääkivusta.

Koulu ei saa tarjota mitään lääkkeitä. Ota ne mukaan ilman pakkausta.

Pysyvän luonteisen vamman, sairauden tai vastaavan mahdollisesta vaikutuksesta koesuorituksiin tulisi keskustella hyvissä ajoin etukäteen apulaisrehtori Pekka Rajalan kanssa.

Määrätyissä tapauksissa on mahdollisuus tarvittaviin erityisjärjestelyihin.

HUOM!: Äkillisessä sairaustapauksessa täytyy hankkia lääkärintodistus samana päivänä.

SAIRAANA TAI OIREISENA EI SAA TULLA KOKEESEEN!!

Jos epäilet koronaa, pysy kotona ja kirjaudu Oma Olo-palveluun, tai soita terveysasemallesi. Huolehdi, että todistuksen antaja kirjoittaa todistukseen sairauden kestoajan ja sanallisen arvion siitä, miten todettu sairaus häiritsee ylioppilaskirjoituksiin osallistumista.

Ylioppilastutkintolautakunta käsittelee todistuksen ja päättää, otetaanko se arvostelussa huomioon. Toimita lääkärintodistus toimistoon lukiosihteerille. Ääritapauksessa koe voidaan järjestää oppilaan kotona tai sairaalassa.

Ilmoita sairaustapauksista viipymättä apulaisrehtori Pekka Rajalalle, puh. 0503504655.

OPINTOJAKSOT JA OPPIKIRJAT

Lukuvuoden 2021-2022 alusta aikuislukiossa kuten päivälukioissakin on siirrytty uuteen opetussuunnitelmaan, jossa suorituksia tarkastellaan opintopisteinä. Aiemman opetussuunnitelman (LOPS2016) mukaan aloittaneet opiskelijat voivat jatkaa tutkintonsa loppuun, ja parin vuoden ajan kahta opetussuunnitelmaa tarjotaan rinnakkain. Tarkista kurssien vastaavuudet vastaavuustaulukosta, jonka löydät tämän opinto-oppaan loppupuolelta. (1kurssi = 2op)

ÄIDINKIELI

Äidinkielen taidot edistävät oppimista, sosiaalista vuorovaikutusta ja kulttuuriin kasvamista. Äidinkielen opetus pyrkii monipuoliseen oman kielen hallitsemiseen ja yhteiskunnan vaatimukset täyttävään kielen taitamiseen. Äidinkieli on taito-, tieto-, kulttuuri ja taideaine. Kielitaidon, viestinnän, kirjallisuuden ja muun kulttuurin sekä kirjoittamisen taidot ovat sen sisältönä.

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)

Opiskelija perehtyy eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin. Opintojaksossa painotetaan monimuotoisten tekstikokonaisuuksien ominaisuuksien ja rakenteiden ymmärtämistä, analysointia ja tulkintamista. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omassa teksteissään. Kerrataan kielenhuoltoa.

ÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1op)

Opiskelija perehtyy kielen ja tekstin käsitteiden tarkasteluun. Opintojaksossa syvennyttään erilaisiin käsityksiin kielestä, kielipolitiikkaan ja kielenohjailun periaatteisiin, monilukutaidon käsitteeseen ja laajaan teksti- ja tekstilajikäsitteeseen. Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta sekä kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

ÄI3 Vuorovaikutus 1 (1op)

Opiskelija pohtii omaa viestijäkuvaansa ja kehittää erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Jaksossa käsitellään myös kielen tilanteista vaihtelua erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

ÄI4 Kirjallisuuden tulkintaa (2 op)

Opiskelija perehtyy kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opiskelija havainnoi tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin.

ÄI5 Tekstien tulkinta (2 op)

Opintojaksossa keskitytään medialukutaidon kehittämiseen ja vaikuttamisen keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet.

ÄI6 Kirjoittaminen (1 op)

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa. Jaksossa harjoitellaan aineistojen valintaa ja käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Omaa ilmaisutapaa kehitetään muun muassa sanataideharjoituksin.

ÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojakson aikana harjoitellaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Jaksossa opiskellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa ja syvennetään kykyä analysoida ja arvioida puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä.

ÄI12 Äidinkielen abikurssi (2 op)

Opintojaksossa syvennetään tiedonhallinnan taitoja sekä omaäänisen pohtivan tai kantaaottavan tekstin laatimista ja muokkaamista aineistojen pohjalta. Opintojakson aikana harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita sekä kerrataan kielen- ja tekstinhuoltoa. Lisäksi syvennetään monimuotoisten asia- ja mediatekstien sekä fiktiivisten tekstien analyysia ja tulkintaa sekä oman perustellun tulkinnan esittämistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Opintojakso valmentaa suomen kielen ja kirjallisuuden yo-kokeeseen.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS (S2)

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppiaine on tarkoitettu niille, joiden äidinkielenä on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Opinnot siis vastaavat äidinkielenään suomea puhuvien äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja.

Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan osaamisen taso. Opiskelija oppii ja rohkaistuu ilmaisemaan itseään ymmärrettävästi erilaisissa viestintätilanteissa ja voi näin opiskella täyspainoisesti kaikkia lukion oppiaineita. Hänen on myös mahdollista jatkaa opintojaan sekä selviytyä työelämässä suomen kielellä.

S21 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2op)

Opiskelija tutustuu eri tekstilajeihin sekä niiden rakenteisiin ja tavoitteisiin sekä luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittaviin strategioihin. Opintojaksossa opiskelija osaa tuottaa ja tulkita monimuotoisia tekstejä, niiden rakenteita ja ilmaisutapoja. Opetellaan kirjoitusprosessia, erilaisten tekstien pohjalta kirjoittamista, kuten referointia ja kommentointia sekä vahvistetaan kirjoittajan käsitystä itsestään kirjoittajana. Opiskelija oppii hyödyntämään aineistoja omissa teksteissään. Luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja. Kerrataan kielenhuoltoa.

S22 Kieli- ja tekstitietoisuus (1op)

Opiskelija perehtyy suomen kielen ominaispiirteisiin ja vertailee aiemmin oppimiaan kieliä koulussa opiskeltaviin kieliin. Opiskelija perehtyy suomen kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen. Opintojaksossa syvennyttään monilukutaidon käsitteeseen. Jaksossa käsitellään kielen ja identiteetin suhdetta.

S23 Vu S24 Kirjallisuus (2 op) Opintojaksossa perehdytään kirjallisuuden lajeihin, lukemisen tapoihin ja kertomuksellisuuteen erilaisissa teksteissä. Kirjallisuutta käsitellään analysoiden ja elämyksellisesti. Opintojaksossa havainnoidaan tulkintojen ja eläytymisen yksilöllisyyttä ja kaunokirjallisuutta väylänä toisten ihmisten tunteisiin, kokemusmaailmaan ja kulttuureihin. Opintojaksossa perehdytään kielen kuvallisuuteen ja kulttuurisidonnaisuuteen. Opintojaksossa luetaan kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna.

S25 Tekstien tulkinta (2 op)

Opintojaksolla syvennetään kriittistä lukutaitoa, erityisesti medialukutaitoa. Opiskelija ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opintojaksossa keskitytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinojen opiskeluun. Opiskeltavana ovat myös muun muassa median rooli yhteiskunnan vaikuttajana, sananvapaus, mediaetiikka ja tekijänoikeudet. Perehdytään geneerisiin ilmauksiin ja modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinoihin. Luetaan yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos.

S26 Kirjoittaminen (1 op)

Opiskelija syventää kirjoitusprosessin hallintaa. Jaksossa harjoitellaan aineistojen käyttöä oman tekstin rakentamisessa sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opiskelija syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä. Opintojaksolla tutkitaan myös sidosteisuutta tekstin eri tasoilla.

S27 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Opintojakson aikana harjoitellaan esiintymistaitoja, pohditaan esiintymisrohkeutta sekä harjoitellaan puheenvuoron rakentamista. Opiskelija syventää myös kuullunymmärtämistaitojaan.

ENGLANTI A-kieli

ENA1-Englannin kieli ja maailmani, pakollinen opintojakso

Tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät englannin kielen merkityksen kansainvälisen kommunikaation kielenä. Heitä ohjataan arvioimaan omia vahvuuksiaan ja haasteitaan kielenopiskelijana, suunnittelemaan ja asettamaan tavoitteita englannin opiskelulle.

Aihepiireinä on nuorten elämä, onnellisuus, sosiaaliset suhteet, perhe-elämä, inhimillinen moninaisuus ja ihmisten erilaiset elämäntilanteet. Kielioppiasiat: sanajärjestys, aikamuodot.

ENA2– Ihminen verkostoissa, pakollinen opintojakso

Opiskelijoita rohkaistaan kertomaan omista mielipiteistään, toimintatavoistaan ja kuuntelemaan sekä ymmärtämään toisia. Harjaannutetaan taitoja muotoilla mielipiteitä. Kehitetään taitoa tunnistaa ja ennakoita kielenkäytön eroja erilaisissa tilanteissa. Aihepiireinä ovat mielenkiinnon kohteet, vapaa-aika, psyykinen, fyysinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Kielioppiasiat: Passiivi, muodolliset subjektit, persoona-, possessiivi- ja refleksiivipronominit, artikkelit, substantiivien yksikkö ja monikko.

ENA3– Kulttuuri-ilmiöitä, pakollinen opintojakso

Laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Opiskelijoita rohkaistaan luovaan itseilmaisuun englanniksi ja harjoitellaan erilaisten tekstien tulkintaa ja tuottamista. Kurssin aihepiireinä ovat kulttuuri-identiteetti ja erilaiset kulttuuriset ilmiöt, sosiaalisen ja tapakulttuurin näkökulma sekä kirjallisuus ja taide. Kielioppiasiat: adjektiivit, adverbit ja epäsuora esitys. Välimerkkien ja isojen alkukirjainten käyttöä harjoitellaan.

ENA4 - Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, pakollinen opintojakso

Mediaan liittyvien aiheiden kautta lähestytään erilaisia yhteiskunnallisia teemoja kuten yhteiskunnallista vaikuttamista ja median roolia asenteiden muokkaajana. Opiskelija kehittää taitojaan ilmaista mielipiteitä ja argumentoida tiedon perusteella. Kielioppiasiat: Konjunktiot ja konnektiivit, vaillinaiset apuverbit, demonstratiivipronominit, relatiivipronominit, indefiniittipronominit.

ENA5 - Kestävä tulevaisuus ja tiede, pakollinen opintojakso

Opintojakso keskittyy tiedeaiheisiin, tulevaisuudenvisioihin ja kestävään tulevaisuuteen liittyviin innovaatioihin. Opiskelija harjoittelee käyttämään asiayhteyden sopivia lukustrategioita ja kehittää

taitojaan raportoida itseään kiinnostavista aiheista. Kielioppiasiat: numeraalit, ajan ja paikan prepositiot, paljoussanat sekä infinitiivi ja -ing.

ENA6 - Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, pakollinen opintojakso

Opintojakson teemoina ovat jatko-opinnot ja urasuunnitelmat sekä työelämä ja talous. Opiskelija vahvistaa tietämystään eri tekstilajeista jatko-opintojen ja työelämän näkökulmasta. Lisäksi opiskelija kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä. Kielioppiasiat: lauseenvastikkeet, affiksit, fraasiverbit sekä adjektiivit ja adverbit.

ENA7 - Ympäristö ja kestävä elämäntapa, syventävä opintojakso

Opiskelijoita kannustetaan muodostamaan oma näkökulma kestäväan kehitykseen ja elämäntapaan sekä oman ympäristön että globaalin ajattelun avulla. Lisäksi opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta. Opintojaksossa kerrataan lukion kielioppia ja tutustutaan prepositiofraaseihin.

ENA8 - Viesti ja vaikuta puhuen, syventävä opintojakso

Yhteistyötä tekemällä opiskelijat kehittävät yhdessä oppimisen taitoja ja harjaannuttavat erityisesti suullisia vuorovaikutustaitojaan. Lisäksi opiskelija vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja. Opintojaksoon kuuluu suullisen kielitaidon valtakunnallinen koe.

ENA9 - ABI-kurssi, soveltava opintojakso

Abikurssi valmistaa opiskelijoita pitkän englannin ylioppilaskirjoituksiin niin yo-tehtävätyypejä harjoittamalla, sanastoa ja kielioppia kertaamalla kuin Abitissa tehtävällä preliminääri-kokeella.

RUOTSI, B1-kieli

Lukion keskipitkän ruotsin tavoitteena on antaa opiskelijalle hyvä valmius ruotsin kielen käyttöön ylioppilastutkinnossa, jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Kaikilla kursseilla/opintojaksoilla harjoitetaan monipuolisesti ruotsin kielen eri osa-alueita myös teknologiaa hyödyntäen. Ruotsin kielen opiskelu tutustuttaa lisäksi erilaisten ruotsinkielisten ja pohjoismaisten kielyhteisöjen toimintaan ja tapakulttuuriin osana globalisaatiota.

RUB0 Startti, valinnainen opintojakso

Aloita ruotsin kielen opiskelusi tästä! Silloin varmistut siitä, että peruskoulun oppimäärä on paremmin hallussasi. Opintojakso auttaa sinua selviytymään sujuvammin ruotsin opinnoista tulevilla opintojaksoilla.

RUB1 Minun ruotsini. Pakollinen opintojakso

Opettelet tunnistamaan omat vahvuutesi ruotsin kielen oppijana ja rohkaistut käyttämään kieltä. Kehität vuorovaikutustaitojasi ja löydät itsellesi sopivia oppimistapoja.

Aihepiirit: Arjen kielenkäyttö, ruotsinkielinen Suomi, kieli ja identiteetti, perhe ja läheiset, koulu.
Kielioppi: kysymyssanat, persoonapronominit, substantiivit, adjektiivit, verbit, päälause, lukusana

RUB2 Hyvinvointi ja ihmissuhteet. Pakollinen opintojakso.

Opettelet kertomaan elämästäsi ja lähiympäristöstäsi ruotsiksi. Kehität keskustelu- ja kuuntelutaitojasi, sekä opit antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Aihepiirit: Hyvinvointi, vapaa-aika, pukeutuminen, asuminen, matkustaminen.

Kielioppi: Substantiivin määräisyys, adjektiivin astevertailu, apuverbit, refleksiiviverbit, futuuri.

RUB 3

Opintojaksolla perehdytään pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin. Opetellaan hakemaan tietoa ruotsinkielisistä lähteistä ja seuraamaan ajankohtaisia uutisia ruotsin kielellä.

Aihepiirit: Musiikki ja teatteri, media, uutiset, elokuvat ja pelit, ruoka ja juhlat, kirjallisuus ja kuvataide.

Kielioppi: Sivulause, demonstratiivi- ja indefiniittipronominit sekä substantiivin erisnimen suku.

RUB 4

Opetellaan ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja erilaisia elinympäristöjä. Vahvistetaan ympäristöaiheista monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen.

Aihepiirit: tunteet ja ihmissuhteet, erilaiset asumismuodot, muuttoliike ja integraatio, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja politiikka sekä oppijoiden omat projektit.

Kielioppi: Sanajärjestys (kertaus), verbit (kertaus), substantiivien määräysmuodot, apuverbit, infinitiivi ja konditionaali.

RUB 5

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskeluun ja työelämään liittyviä vuorovaikutustaitoja. Oppija saa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen kehittämällä osaamistaan opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen liittyvissä tekstilajeissa.

Aihepiirit: Omaan elämään liittyvät valinnat, talous, yrittäminen, opiskelu ja työelämä.

Kielioppi: S-passiivi, partiipin preesens, adverbit, käskymuoto, pronominit, ajanmääreet, verbi-ilmaukset ja prepositiot.

RUB 6 Viesti ja vaikuta puhuen, syventävä opintojakso

Opintojaksolla kehitetään ruotsin suullista kielitaitoa eri puheviestintätilanteissa. Lisäksi harjoitellaan eri viestintästrategioita, hiotaan ääntämystä ja kuunnellaan erilaisia puhujia. Kielioppia kerrataan.

Opintojaksoon kuuluu suullisen kielitaidon valtakunnallinen koe.

ABIKURSSI, soveltava kurssi

Erittäin suositeltava! Vastaustekniikan opiskelua, keskeisen kieliopin kertausta ja sanaston laajennusta. Kurssin loppukokeena on Abitissa tehtävä preliminäärikoe.

RANSKA, B3-kieli (valinnainen kieli)

Ranskan alkeiden ensimmäisillä opintojaksoilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, ja pääpaino on peruskielitaidon oppimisessa arkipäivän tilanteita varten. Tutustutaan ranskankieliseen kulttuuriin ja sen eri osa-alueisiin; käsitellään esimerkiksi elokuvia, musiikkia, kuvataidetta tai mediaa. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Opintopakso 1 (RAB1)

Ykkösoptintopaksolla opiskellaan ranskan kielen alkeita ja tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan esimerkiksi tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Opintopakso 2 (RAB2)

Toisella opintopaksolla harjoitellaan selviytymistä esimerkiksi erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Harjoitellaan lisää ranskan ääntämisen vivahteita ja intonaatiota.

Opintopakso 3 (RAB3)

Opintopaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, opiskelijoiden kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

MATEMATIIKKA

Yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan ensimmäinen kurssi (MAY1) on yhteinen lyhyessä ja pitkässä oppimäärässä. Tämän matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tavoitteena on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustumalla matematiikan moninaiseen merkitykseen.

Laskinohjelmistot

LYHYT MATEMATIIKKA: Laskinohjelmisto Geogebra Classic, ilmainen. Muista sovelluksista voit kysyä opettajalta.

PITKÄ MATEMATIIKKA: Laskinohjelmistosuositus Ti-Nspire, maksullinen <http://nspire.fi/aloitus>

Muista sovelluksista voit kysyä opettajalta.

Lyhyt oppimäärä

Lyhyen matematiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa sekä arkielämässään tarvitsemiaan matemaattisia tietoja ja taitoja että valmiudet jatkaa opintojaan lähinnä yhteiskunnallisilla ja humanistisilla aloilla. Lyhyen matematiikan opintojen alussa pyritään huomioimaan se seikka, että monien opiskelijoiden matemaattiset perusvalmiudet ovat päässeet ruostumaan. Lyhyt matematiikka sisältää 6 pakollista kurssia, joista ensimmäinen on yhteinen pitkän matematiikan kanssa. Niiden lisäksi opiskelija voi valita yhden syventävän ja kertaavan kurssin. Tätä suositellaan erityisesti niille opiskelijoille, jotka valitsevat matematiikan ylioppilaskirjoituksissa

Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2, 2 op)

Tavoitteet: oppia käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisen apuna, luottamaan omiin matemaattisiin taitoihin ja kykyihin, oppia muodostamaan annettuihin ongelmiin yhtälöitä ja lausekkeita, ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkita saatuja ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt: ongelmien muotoileminen yhtälöiksi, yhtälöiden ratkaiseminen, ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen, toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen, aritmeettinen lukujono ja summa, geometrinen lukujono ja summa

Geometria (MAB3, 2 op)

Tavoitteet: tehdä havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista, osaa ratkaista käytännön ongelmia geometrian avulla, oppii käyttämään ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisen apuna sekä osaa käyttää ohjelmistoja geometriaan liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt: kuvioiden yhdenmuotoisuus, suorakulmaisen kolmion trigonometria, Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause, kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen ja geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Matemaattisia malleja (MAB4, 2 op)

Tavoitteet: säännönmukaisuuksien näkeminen reaali maailmassa ja niiden kuvaaminen matemaattisilla malleilla ymmärtää lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin, sekä osaa soveltaa niiden käyttöä osana erilaisten ongelmien ratkaisussa, osaa arvioida matemaattisten mallien käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt: lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen, eksponenttiyhtälön ratkaiseminen, ennusteet ja mallin hyvyys

Tilastot ja todennäköisyys (MAB5, 2 op)

Tavoitteet: oppia käsittelemään havainnoimaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja, perehtyä todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja erilaisiin todennäköisyyttä havainnollistaviin malleihin.

Keskeiset sisällöt: tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen, regression ja korrelaation käsitteet, havainto ja poikkeava havainto, ennusteiden tekeminen, todennäköisyyden käsite, yhteen- ja kertolaskusääntö, kombinaatiot ja tuloperiaate

Arviointi: 4-10

MAB6 Talousmatematiikan alkeet, 1 op

Tavoitteet: hallita talousmatematiikan peruskäsitteet ja taidot, prosenttilaskennan taitojen kehittäminen, talouselämän asioiden kuvaaminen, osaa käyttää ohjelmistoja laskelmien tekemisen apuna.

Keskeiset sisällöt: suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen, indeksi, korkokäsite, yksinkertainen korko, verotus, valuutat,

MAB7 Talousmatematiikkaa, 1 op

Tavoitteet: hallita talousmatematiikan peruskäsitteet ja taidot, prosenttilaskennan taitojen kehittäminen, talouselämän asioiden kuvaaminen, osaa käyttää ohjelmistoja laskelmien tekemisen apuna.

Keskeiset sisällöt: aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat, koron korko, nykyarvo ja diskonttaus, talletukset ja lainat, taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa. Pitkä matematiikka sisältää 10 pakollista kurssia, joista ensimmäinen on yhteinen lyhyen matematiikan kanssa. Kaikkia pitkän matematiikan kursseja ei välttämättä ole kurssitarjottimella, mutta opiskelija voi kysyä näistä kursseista matematiikan opettajalta.

MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla
- tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomien tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

MAA3 Geometria, 2 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

MAA6 Derivaatta, 3 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

MAA7 Integraalilaskenta, 2 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

MAA9 Talousmatematiikka, 1 op

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

FYSIIKKA

Pakolliset opintojaksot:

FY1 moduuli Fysiikka luonnontieteenä, 1 op

Moduulissa harjaannutaan erityisesti liikeilmiötä, tiheysmittauksia ja putoamiskiihtyvyyttä.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuden nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

FY2 moduuli Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op

Moduulissa tutustutaan kemialliseen energiaan, energiantuotantoon ja -kulutukseen sekä energian käyttöön kotitalouksissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot:

FY3 opintojakso Energia ja lämpö, 2op

Moduulissa keskitytään mm. voimaan ja vuorovaikutukseen, energiaan, lämmön vaikutuksiin ja kaasun tilanmuutoksiin.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastomuutoksessa.

FY4 opintojakso Voima ja liike, 2op

Moduulin tärkeimpiä sisältöjä ovat tasainen ja tasaisesti muuttuva liike, Newtonin lait, paino ja kitka, liikemäärä yms.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymlakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

FY5 opintojakso Jaksollinen liike ja aallot, 2op

Moduulissa syvennetään edellisessä moduulissa omaksuttuja tietoja ja taitoja. Moduulissa perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Moduulissa tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä

- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

KEMIA

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa.

KE1 Kemia ja minä (1 op)

Moduulissa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan omassa elämässä. Tutustuminen ainemäärän

käsitteeseen esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä. Moduulissa korostuvat

hyvinvointiosaamisen ja yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: elintarvikkeet ja elintarvikelisiä aineet, hivenaineet ja terveys sekä kuluttajan valinnat.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: seoksen koostumuksen tai pitoisuuden selvittäminen erotusmenetelmiä käyttäen sekä liekkikokeet.

KE2 Kemia ja kestävä tulevaisuus (1 op)

Moduulissa opiskelija syventää käsitystään kemiallisista sidoksista ja niiden

merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista. Opinnoissa tutustutaan myös luonnontieteiden ratkaisuihin kestävä elämäntavan edistämässä.

Moduulissa korostuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja ilma, alkuaineiden kierto ja riittävyys, elinkaariajattelu ja kiertotalous, vihreä kemia sekä atomi- tai sidosmallien historiallinen kehittyminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja selittäminen sidosten avulla

sekä veden ominaisuuksien tutkiminen.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

KE3 Molekyylit ja mallit (2 op)

Moduulissa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia.

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään molekyylien mallintamisessa. Hiilen

yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta. Moduulissa painottuvat myös yhteiskunnallisen

osaamisen ja globaali-osaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä

- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: arjen ja elinympäristön yksinkertaiset molekyylit, kosmetiikka sekä lääkkeet ja muut fysiologisesti vaikuttavat aineet.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: hiilen yhdisteiden ominaisuuksien tutkiminen, hiilen yhdisteiden tunnistaminen funktionaalisten ryhmien osoitusreaktioilla, liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä liuoksen pitoisuuden määrittäminen standardisuoran ja lineaarisen mallin avulla.

KE4 Kemiallinen reaktio (2 op)

Moduulissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä

elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään

myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa. Moduulin sisällöt mahdollistavat ryhmässä työskentelyn ja kokeellisen työtavan, joissa painottuvat monitieteisen ja luovan osaamisen sekä vuorovaikutusosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa

- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: saannon merkitys vihreän kemian kannalta, palamistuotteet ja ilmanlaatu,

biomolekyylit ravinnossa, polymeerimateriaalit vaatteissa ja arjen käyttöesineissä sekä biotuotetekniikka ja modernit materiaalit.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla

tutkimuksilla: reaktion saannon määrittäminen, kaasua muodostavan reaktion

havainnointi ja osoitusreaktiot, esterisynteesi ja -hydrolyysi, biomateriaalin valmistaminen sekä muovien ominaisuuksien tutkiminen.

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op)

Moduulissa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun

sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia.

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaisten tavoitteiden lisäksi moduulissa

korostuvat vuorovaikutusosaamisen tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja

käyttäen

- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden

periaatteet

sekä

niihin

liittyviä

ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla

- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet

- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot

- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja

sekä riittävyys ja kierrätettävyys

- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi

- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: reaktiosarjat teollisuusprosesseissa, kaivannaisteollisuuden merkitys

yhteiskunnassa, energian tuotanto, varastoiminen ja käyttö uusiutuvassa energiataloudessa sekä hybridien energia.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla

tutkimuksilla: liukenemis- tai reaktioentalpian määrittäminen kalorimetrisesti, hapetus-pelkistytitraus, sähkökemiallisen parin jännitteen mittaaminen, esineen

pinnoittaminen elektrolyytisesti, veden hajotus elektrolyysillä sekä polttokennon

toiminnan tutkiminen.

KE6 Kemiallinen tasapaino (2 op)

Moduulissa otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä

kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään

tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia. Moduulissa painottuvat hyvinvointiosaamisen sekä eettisen ja ympäristöosaamisen laaja-alaiset tavoitteet.

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien

ratkaisemisessa

- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä

- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosesseja
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Moduulin keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavissa yhteyksissä: vesi ja vedenpuhdistus, happamoitumisen ja ilmastonmuutoksen ehkäisy,

savukaasujen puhdistus sekä lääkkeen tai jonkin peruskemikaalin tuotantoprosessin tehokkuus ja ympäristövaikutusten arvioiminen.

Keskeisiä sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi seuraavilla kokeellisilla tutkimuksilla: reaktionopeuden määrittäminen massan muutosta seuraamalla,

vahvan ja heikon protolyytin titrauskäyrien laatiminen, tasapainotilaan kuten

kompleksinmuodostukseen vaikuttaminen sekä puskuriliuoksen valmistaminen

ja puskurointikyvyn tutkiminen.

BIOLOGIA

BI1: Elämä ja evoluutio (2 op)

Opintojakson kuvaus:

Moduuli tarkastelee elollisen luonnon edellytyksiin ja peruspiirteisiin. Eliökunnan rakennetta tarkastellaan sopeutumisen ja perinnöllisen muuntelun kannalta sekä tutustutaan evoluution ja tutkimuksen periaatteisiin.

Arviointi: Numeraalinen 4 -10.

Tavoitteet: Opiskelija hallitsee eliökunnan rakenteen ja evoluution linjaukset.

BI2: Ekologian perusteet (op: 1)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa tarkastellaan ekosysteemin perusteita, populaatioita, lajien välisiä suhteita, aineiden kiertoa sekä luonnon monimuotoisuutta.

Arviointi: Numeraalinen 4-10

Tavoitteet: Opiskelija osaa kuvata ekosysteemien toimintaa lajien ja populaatioiden avulla.

BI3: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin (op: 1)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa perehdytään ympäristöekologiaan, ihmisen aiheuttamiin muutoksiin ekosysteemeissä. Tarkastelun kohteena ovat ajankohtaiset ympäristöongelmat ja niiden ratkaisukeinoja.

Tavoitteet:

*ympäristöongelman tunnistus, syiden, seurausten ja ratkaisukeinojen

*Tieto perusteluineen siitä, mitä sisältyy ekologisesti kestäväan elämäntapaan

*Tieteellisen tutkimuksen avulla saatua tiedon tulkitseminen.

Arviointi: Numeraalinen 4-10

BI4: Solu ja perinnöllisyys (op: 2)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa tutustutaan solun rakenteeseen ja toimintaan sekä periytymiseen geenien ilmentymisen ja säätelyn kautta. Solun toiminnoista tarkastellaan tumallisen solun perusreaktioita ja solujen lisääntymistä.

Arviointi: Numeroarviointi (4-10)

Tavoitteet:

*Tieto solun rakenteesta ja toiminnasta

*Geneettisen periytymisen periaatteet ja niiden soveltaminen esimerkitapauksiin.

BI5: Ihmisen biologia (op: 2)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa tutustutaan ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Ihmisen elimistö toimintaa ja sen säätelyä tarkastellaan kokonaisuuksina. tarkastelun kohteena on lisäksi lisääntyminen sekä elimistön reagointi ympäristön muutoksiin ja puolustautuminen mikrobeja vastaan.

Arviointi:

Numeroarviointi (4-10)

Tavoitteet:

- *Ihmisen kehon elintoimintojen tunteminen
- *Elimistön rakenteiden nimeäminen ja niiden toiminnan tunnistus
- *Elimistön kyky reagoida ulkoisin ärsykkeisiin ja puolustautua mikrobeja vastaan

BI6: Biotekniikka ja sen sovellukset (op: 2)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa esitellään bio- ja geeniteknologian sovelluksia sekä niiden käyttöä eri tieteen aloilla. Tarkastelun kohteina ovat eri mikrobit ja niiden ominaispiirteet sekä geeniteknologian uudet sovellukset. Päähuomio on biotekniikan mahdollisuuksissa ja riskeissä.

Arviointi: Numeroarviointi (4-10)

Tavoitteet:

- *Mikrobien rakenteen, toiminnan ja lisääntyminen
- *Geeniteknologian käyttö ihmiskunnan hyväksi

MAANTIETIEDE

GE1: Maailma muutoksessa (op: 2)

Opintojakson kuvaus:

Moduulissa tarkastellaan alueellisesti maailmassa tapahtuvia muutoksia. Muutoksien syitä ja seurauksia analysoidaan sekä etsitään keinoja muutosten hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi.

Arviointi: Numeroarviointi (4-10)

Tavoitteet:

- Maantieteellinen tuntemus lisääntyy paikannimistön ja alueellisten riskien tunnistamisen kautta.
- Ympäristön ja ihmisten aiheuttamien muutosten riskien tunnistaminen ja osaa nimetä niihin ratkaisuja.
- geomedian käyttö

FILOSOFIA

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op)

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden erilaisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, esimerkiksi ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: väitteiden muodostaminen, koetteleminen ja perustelevinen joissain lukion oppiaineissa.

FI2 Etiikka (2 op)

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalien tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- etiikan ja yhteiskunnan suhde
- ympäristöä ja luontoa koskevat eettiset ongelmat ja ratkaisuvaihtoehtojen tarkastelu, keskeisimpänä ilmastonmuutos, biodiversiteetin heikentyminen ja eläinten oikeudet
- ihmisen ja tekniikan suhde etiikan näkökulmasta

TERVEYSTIETO

Terveystiedon tarkoituksena on edistää valmiutta ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla.

Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta. Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18- vuotiaana ennen 1.1.2017, tulee opiskella vähintään yksi kurssi terveystietoa.

TE1 Terveys voimavarana (2 OP)

Opintojakson kuvaus:

Opintojaksolla tarkastellaan terveyttä voimaannuttavia tekijöitä, kuten ravintoa, liikuntaa, unta, seksuaaliterveyttä, mielenterveyttä ja opiskeluhyvinvointia. Tavoitteena on kehon ja mielen hyvinvoinnin voimistaminen. Terveystieteen tutustutaan terveystieteiden teorioiden ja mallien avulla.

Tavoitteet:

- Opiskelija tunnistaa terveyteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vaikutuksia omaa hyvinvointiin.
- Opiskelija omaksuu terveellisiä elintapoja, joista saadaan voimavaroja myös muuhunkin opiskeluun ja elämänhallintaan.
- Tavoitteena on tunnistaa ja lisätä henkilökohtaista terveystietoa ja hyvinvointia.
- Terveystieteen ymmärtäminen voimavarana.

Arviointi: Numeraalinen 4-10.

TE2 Terveys ja ympäristö (2 OP)

Opintojakson kuvaus:

Opintojaksossa pohditaan erilaisten ympäristöjen vaikutusta terveyteen ja ajatteluun. Näitä ympäristöjä ovat mediaympäristö sekä fyysinen että psykososiaalinen ympäristö. Opintojaksolla tarkastellaan myös riippuvuuksia ja niiden syntyyn vaikuttavia mekanismeja.

Tavoitteet:

- Opiskelija tunnistaa erilaisten ympäristöjen vaikutuksia terveyteen
- Opiskelija osaa verrata arkitietoa tutkimustietoon
- Opiskelija ymmärtää riippuvuuksien mekanismeja

Arviointi: Numeraalinen 4-10.

TE3 Terveys ja yhteiskunta (2 OP)

Opintojakson kuvaus:

Opintojaksoa aikana tutustutaan yhteiskunnan rooliin terveyden edistämässä ja ehkäisyssä. Terveystietoa tarkastellaan lääketieteen historian näkökulmasta nykyisyyteen sekä pohditaan tulevaisuuden skenaarioita. Jaksoon sisältyy eettistä pohdintaa.

Tavoitteet:

- Opiskelija tunnistaa yhteiskunnan roolin terveyden edistämässä ja sairauksien ehkäisyssä.
- Terveystietoa historiaa tunnetaan pääpiirteissään ja sen avulla osataan tunnistaa syitä eri aikakausien yleisimpiin tauteihin.
- Osataan perustella terveyteen liittyviä eettisiä näkökulmia.
- Digitaalisuuden vaikutus terveyden edistämässä ja sairauksien ehkäisyssä.

Arviointi: Numeraalinen 4-10.

TE abikurssi

Opintojen kuvaus:

Kurssilla käydään läpi yo-kokeen rakenne ja harjoitellaan vastaustekniikoita. Samalla myös kerrataan Te1-Te3 kurssien sisältöjä sekä pohditaan ajankohtaisia terveysilmiöitä. Kurssilla käytetään digitaalisia alustoja. Kurssia suositellaan ennen kirjoituksiin osallistumista.

Arviointi: suoritettu / ei suoritettu

USKONTO

Kurssi 1 (UE1) Uskonto ilmiönä - kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä. Pakollinen kurssi.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
  - osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
  - tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
  - osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Vanhan opetussuunnitelman mukaan opiskelevat voivat korvata elämänkatsomustiedon kurssin 1 (ET1) filosofian kurssin 2 (FI2) suorituksella.

Uuden opetussuunnitelman mukaan opiskelevat voivat suorittaa kurssin itsenäisesti opiskellen ja tenttiä ET:n kurssin opettajalle

HISTORIA

Historia on humanistinen aine, jonka tarkoituksena on lisätä opiskelijan tietoa ja kiinnostusta ihmiskunnan yhteiseen menneisyyteen. Oppiaineena historian päätarkoitus ei ole muinaisuuden ja lähimenneisyyden tapahtumien pikkutarkka seuraaminen ja kronologia, vaan antaa laaja ja tarkoituksenmukainen kokonaiskuva niistä tapahtumaprosesseista, joiden seurauksia näemme nykyhetkessä kaikkialla ympäristössämme.

HI1 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op.)

Pakollinen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: hyvinvointi- ja yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisten lyhyt kuvaus: Osataan huomioida muiden ihmisten edustamia näkökulmia sekä ymmärretään lähdekriittisyys

Opintojakson kuvaus: Historiallisen tiedon luonteen ymmärtämisen ja historiallisten lähteiden kriittisen arvioinnin oppiminen. Opitaan hahmottamaan yleisen historian kehityslinjat maatalouden synnystä kohti maailmankauppaa ja teollistumista.

HI2 Itsenäisen Suomen historia (2 op.)

Pakollinen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Vuorovaikutteinen ja yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Vuorovaikutustaitojen sekä yhteiskunnallisen ja historiallisen tiedon kehittäminen keskusteluihin ja yksilötehtävin

Opintojakson kuvaus: Opitaan tuntemaan Suomen historian keskeiset muutokset sekä Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehitys autonomian ajalta itsenäisen Suomen aikaan. Miten Suomi on ollut mukana kansainvälisissä konflikteissa ja sitä kautta kehittynyt hyvinvointivaltioksi.

HI3 Kansainväliset suhteet (2 op.)

Valinnainen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Luova ja yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Ymmärtää kansainvälinen kehitys ja yhteistyö

Opintojakson kuvaus: Opitaan kansainvälisen politiikan perusteet sekä tutustutaan yleisen historian viime vuosisadan kehitykseen, imperialismista maailmansotien syihin ja seurauksiin sekä kylmän sodan kilpailuun.

HI4 Eurooppalainen ihminen (2 op.)

Valinnainen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Opitaan ymmärtämään läntisen maailman taustoja

Opintojakson kuvaus: Opitaan läntisen ajattelun ja kulttuuriperinteen muodostumisesta antiikista nykypäivään. Tarkastellaan myös uskonnon roolia ja kontaktia muiden kulttuuripiirien kanssa.

YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaoppi on yhteiskunnallinen aine, jonka tarkoituksena on lisätä opiskelijan yhteiskunnallista kiinnostusta ja tietoa ympäröivästä etenkin suomalaisesta yhteiskunnasta. Yhteiskuntatieto käsittelee valtion rakennetta ja suomalaisen yhteiskunnan ominaispiirteitä ja lisäksi oppiaineeseen kuuluvat taloustieto ja lakitieto ja tietoa Euroopan unionin rakenteesta ja toiminnasta.

YH 1 Suomalainen yhteiskunta (2 op.)

Pakollinen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Hyvinvointi- ja yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Oman elämän taitojen vahvistaminen sekä kriittinen ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen tavoitteena

Opintojakson kuvaus: Tutuksi tulevat suomalaisen yhteiskunnan ja väestön rakenne, opitaan tuntemaan demokratiaan ja oikeusvaltioon kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet, eri vallankäytön muodot ja päätöksenteko sekä kansalaisen vaikuttamiskeinot ja yhteiskunnallinen päätöksentekojärjestelmä.

YH 2 Taloustieto (2 op.)

Pakollinen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Hyvinvointi ja globaali-osaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Talouden hallinnan taitojen opastus sekä valmiuksien kehitys kansainvälisyyteen

Opintojakson kuvaus: Opitaan talouden peruskäsitteet sekä miten kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus tapahtuu. Lisäksi miten markkinat toimivat kilpailutilanteessa sekä yrittäjyys, säästäminen ja taloudelliset häiriötilat kuuluvat keskeisiin asioihin.

YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op.)

Valinnainen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Opitaan Suomea laajempien poliittisten organisaatioiden roolia nykymaailmassa.

Opintojakson kuvaus: Opintojakso perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen.

YH4 Lakitieto (2 op.)

Valinnainen moduuli

Laaja-alaiset sisällöt: Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen lyhyt kuvaus: Opitaan yhteiskunnan toiminnan laillisen taustat ja perusteet, sekä jokaiseen vaikuttavista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Opintojakson kuvaus: Opintojaksolla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Opintojaksolla harjaannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

PSYKOLOGIA

PS1 Toimiva ja oppiva ihminen 2op

valinnainen opintojakso

Laaja-alaisen osaamisen opintojaksokohtaisia tavoitteita arvioidaan osana työskentelyä ja sisältöjen hallintaa suhteessa opintojakson tavoitteisiin.

Opintojakson keskeisiä tavoitteita arvioidaan läpinäkyvästi, opiskelijälähtöisesti ja monipuolisesti. Opintojakson arviointiperiaatteet ja suorittamiseen vaadittavat osasuoritukset sovitaan opiskelijoiden kanssa moduulin alkaessa.

TEEMAKURSSI

Tutkiva työskentely (TO1)

Valinnainen kurssi

Teemakurssilla opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää johonkin sovittuun aihepiiriin tai ilmiöön liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Opiskelija työskentelee mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden opiskelijoiden tai ulkopuolisten toimijoiden kanssa ja työskentely tapahtuu pääasiassa koulun ulkopuolisessa toimintaympäristössä. Teemakurssilla tulee pyrkiä tiedonalojen ja oppiainerajojen ylittämiseen. Kurssilla pyritään luovan ja kriittiseen ajattelun kehittämiseen. Työskentelyssä tulee hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Teemakurssi voi muodostua esimerkiksi jonkin harraste- tai työelämän projektin suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista tai johonkin taiteenalaan liittyvästä tutkielmasta.

Teemakurssin opinto-ohjelmaansa haluavan opiskelijan tulee ottaa yhteys ryhmänohjaajaansa tarkempaa ohjeistusta saadakseen.

YLEISIÄ TIETOJA JA OHJEITA

TURVAOHJEET

Vantaan aikuislukion molemmissa toimipisteissä noudatetaan isäntäkoulujen turvaohjeita. Poistumistiet on merkitty luokkahuoneiden oviin tai seiniin.

Tupakointi ei ole sallittua koulualueella tupakkalain mukaisesti.

Pysäköinti on sallittu vain merkityillä pysäköintipaikoilla.

Oppaan lopussa:

- **TAULUKKO** oman opintosuunnitelman laadinnassa ja seurannassa.
- Tikkurilan ja Martinlaakson **KURSSITARJOTTIMET** on siirretty nettisivuillemme, joille päivitykset tehdään reaaliaikaisesti

HUOM! Kaikkien opiskelijoiden, joilla on opintosuorituksia muista oppilaitoksista, on laadittava opinto-ohjelmansa yhdessä opinto-ohjaajan kanssa!

KESÄLUKIO

Kesälukion oppitunnit järjestetään ma 6.6. - to 16.6.2023 Kesälukion oppituntien lisäksi opintojaksoilla päätöspäivät pidetään ma 20.6. ja ti 21.6., jolloin tehdään esim. kokeita tai muita osaamisen näyttöjä.

Ilmoittautuminen kesälukion kurseille käynnistyy 1.4.2023 Vantaan lukiolaisten omassa Wilmassa. Tervetuloa!

Yleisohjeita opiskelijalle

- Hanki sähköiset oppikirjat heti kurssin alkaessa. Kirjatiedot löydät kurssikuvausten yhteydestä. Oppikirja on välttämätön kurssin suorittamisen kannalta!
- Ota tietokone ja kirjoitusvälineet aina mukaan tunnille.
- Tule tunneille ajoissa.
- Tunneilla keskustelu häiritsee kaikkia muita.
- Oppitunneilla on irrottauduttava sosiaalisesta mediasta.
- Pyri opiskelemaan säännöllisesti ja varaa aikaa läksyille.
- Palauta mahdolliset kirjalliset tehtävät ajoissa.
- Valmistaudu kurssikokeisiin pitkäjänteisesti. Viimeisenä iltana ei enää ehdi paljoakaan.
- Aikatauluta eri oppiaineiden opiskelu ennen kurssikokeita.
- Poissaolotapauksissa neuvottele opettajan kanssa ja huolehdi että pysyt kurssin etenemisvauhdissa.
- Huolehdi TVT-taidoistasi. Opiskelu ja kokeet ovat sähköisiä. Kannettava tietokone on hankittava käyttöön kurssikokeita ja sähköisiä ylioppilaskirjoituksia varten. Hyödynnä TVT-kurssia!
- Opiskeluun liittyvissä epäselvyyksissä voit aina kysyä toimistosta, opinto-ohjaajalta, opettajilta tai apulaisrehtorilta suoraan, puhelimitse tai sähköisesti.

Vantaan aikuislukio toimii Tikkurilassa ja Martinlaaksossa

Tikkurilan toimipiste

sijaitsee Tikkurilan lukion rakennuksessa osoitteessa

Valkoisenlähteentie 53, 01370 Vantaa

Puhelimet

Toimisto / lukiosihteeri Anu Siljanto 050 304 5740

Apulaisrehtori Pekka Rajala 050 350 4655, 050 304 3504

Opinto-ohjaaja Kaisa Jaakonaho 050 304 2075

Kulku taloon iltaisin C-portaasta Kauratien puolelta, käyntiosoite Kauratie 4.

Martinlaakson toimipiste

sijaitsee Kauppiaitten kauppaoppilaitoksen Mercuria-talossa

osoitteessa Martinlaaksontie 36, 01620 Vantaa

Puhelimet

Toimisto 050 304 5740

Apulaisrehtori Pekka Rajala 050 350 4655

Opinto-ohjaaja 050 304 2075

Opettajien sähköposti on muotoa

etunimi.sukunimi@eduvantaa.fi

Lukiosihteerin ja opinto-ohjaajan sähköposti on

muotoa etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Olethan rohkeasti yhteydessä mikäli et löytänyt tarvitsemaasi tietoa oppaastamme 😊